

2025 – 2026

OPINTO-OPAS

SISÄLLYSLUETTELO

Tervetuloa	2	Vanhan opetussuunnitelman OPS2016 ja uuden opetussuunnitelman OPS2021 vastaavuudet	15
Yhteystiedot	3	Vastaavuudet päivälukion kanssa	16-17
0.periodin lukujärjestys	4	Opintotarjonta	18-40
YO-aikataulut	4	Tärkeät ohjeet	41-46
MA/KE lukujärjestys	5	Oppikirjaluetelo	47-48
TI/TO lukujärjestys	6		
Lukuvuosikalenteri	7-8		
Etäopetuksen lähikerrat	9		
Periodien ensimmäiset opetuspäivät	10		
Koeviikot	11		
Oppiaineista käytetyt lyhenteet	12		
Opintojaksot: etä- ja lähiopiskelu	13		
Tuntijako	14		

LOHJAN LUKION AIKUISLINJA

Karstuntie 6 - 08100 Lohja -
<https://peda.net/lohja/lukiokoulutus/LLA>
puh. rehtori 040 686 7401, toimisto 044 369 1463

Tervetuloa aikuislinjalle

Käsissäsi on Lohjan lukion aikuislinjan opinto-opas lukuvuodelle 2025-2026.

Uusi opetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2021. Kyseisen päivän jälkeen opiskelun aloittaneet opiskelevat uuden opetussuunnitelman mukaisesti. Aikaisemmin opiskelunsa aloittaneet jatkavat vuoden 2016 opetussuunnitelman pohjalta. Uudessa opetussuunnitelmassa ollaan luovuttu kursseista. Tilalle on tullut opintojakson ja opintopisteen käsite. Vanha kurssi vastaa laajuudeltaan kahta opintopistettä. Opintojaksot ovat pääosin kahden opintopisteen laajuisia, mutta joukkoon mahtuu myös muutama yhden tai kolmeen pisteen opintojakso.

Oppaaseen on merkitty taulukko siitä, miten 2016 opetussuunnitelman mukaiset kurssit vastaavat 2021 opintojaksoja.

Lukuvuosi on jaettu viiteen eri periodiin. Jokaisen periodin lopussa on kuusi päivää kestävä koeviikko. Oppaaseen on merkitty myös periodien ensimmäiset opetuspäivät, etäopetuksen lähikerrat ja koeviikot. Edellä mainittujen viiden periodin lisäksi elokuussa on 0. periodi.

Aikuislinjan opettajat ovat kaikki päteviä. Meillä on myös erityisopettaja. Opetus- ja opiskelukäytänteet ovat moninaiset ja joustavat. Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Vastuu opiskelusta on kuitenkin viime kädessä opiskelijalla itsellään.

Motivaatio on tärkein tekijä opiskelussa. Monella opiskelijalla on opiskelun lisäksi perhe ja/tai työ. Opiskelijoiden elämäntilanne ja sitä myöten lukio-opiskeluun käytettävissä oleva aika on hyvin erilainen. Joku voi valmistua parissa vuodessa, toisella opiskelu voi kestää 4-5 vuotta. Joka tapauksessa aikuislukio-opiskelu vaatii työtä myös oppituntien ulkopuolella. Opiskelu tulee suunnitella siten, että vapaa-ajalle ja rentoutumiselle jää aikaa. Näin motivaatio säilyy.

Aikuislinjalla voi myös korottaa arvosanoja ja täydentää ylioppilastutkintoa. Meillä voi myös opiskella yksittäistä opiainetta. Opintojaksomme ovat halpa preppaus esim. yliopiston pääsykokeisiin. Joku voi opiskella omaksi ilokseen.

Antoisia opiskeluelämyksiä!

Yhteystiedot

Toimisto ja opettajat

rehtori, Jalonen Kimmo	kimmo.jalonen@lohja.fi 040-686 7401
opintosihteeri, Somer Evelin	evelin.somer@lohja.fi 044-369 1463

Oppiaine	Opettaja	Yhteystiedot
äidinkieli ja kirjallisuus	Heinonen Eeva	eeva.heinonen@edu.lohja.fi
historia ja yhteiskuntaoppi	Jalonen Kimmo	kimmo.jalonen@lohja.fi 040-686 7401
erityisopetus	Kiviniemi Johanna	johanna.kiviniemi@edu.lohja.fi 044-374 3777
biologia ja maantiede	Minkkinen Lasse	lasse.minkkinen@edu.lohja.fi
opinto-ohjaus	Nurmi Juha	juha.nurmi@lohja.fi 044-3691480
matematiikka, fysiikka ja kemia	Nurmi Olavi	olavi.nurmi@edu.lohja.fi
matematiikka, fysiikka, kemia ja tietotekniikka	Ollikainen Juha	juha.ollikainen@edu.lohja.fi
historia ja yhteiskuntaoppi	Rissanen Jussi	jussi.rissanen@edu.lohja.fi
uskonto, psykologia, filosofia ja elämäntutkimus-tieto	Salonen Johanna	johanna.salonen@edu.lohja.fi
ruotsi ja saksa	Salonen Sari	sari.salonen@edu.lohja.fi
italia	Siikjärvi Marjatta	marjatta.siikjarvi@edu.lohja.fi
englanti ja ranska	Tihula Miia	miia.tihula@edu.lohja.fi

Koulun ulko-ovet ovat suljettuna. Opettajalta tai opintotoimistosta saat ovikoodin. Luokkien ovet ovat lukossa.

Koulu ei vastaa naulakoihin jätetyistä vaatteista ja muista tavaroista. Aikuislinjan opiskelijalla on oikeus ottaa ulkovaatteet mukaansa luokkaan.

Oppaaseen voi tulla muutoksia lukukauden aikana. Muutokset näet koulun ilmoitustaululta ja koulun sivuilla:

<https://peda.net/lohja/lukiokoulutus/lla>

0.periodin eli kesäperiodin lukujärjestys

0. periodi	to 7.8. - ti 26.8. (ma-pe)					
	Valmentavat ja kertaavat opintojaksot			ABI-opintojaksot		
Klo	Opintojakso	Opettaja	Luokka	Opintojakso	Opettaja	Luokka
15.10 - 16.30				ÄI12 ABI	ehei	B001
16.40 - 18.00	ENAO	mtih	A305	RUB19 ABI	ssal	A303
18.10 - 19.30	RUB112	ssal	A303	MAA13 ABI	joll	B108
				MAB10 ABI	onur	B107
19.40 - 21.00	MAY0	joll	B108	ENA9 ABI	mtih	A305

Ylioppilaskokeiden aikataulut

SYKSYN 2025 KOEPÄIVÄT	KEVÄÄN 2026 KOEPÄIVÄT
ma 15.9. äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), lukutaidon koe	ti 10.3. äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), lukutaidon koe suomi / ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe
ke 17.9. psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia	
pe 19.9. vieras kieli, pitkä oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä	to 12.3. vieras kieli, lyhyt oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä italia portugali latina saame
ma 22.9. toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä	pe 13.3. äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), kirjoitustaidon koe
ti 23.9. uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto	ma 16.3. vieras kieli, pitkä oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä
to 25.9. matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä	ke 18.3. matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 26.9. äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), kirjoitustaidon koe suomi / ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe	pe 20.3. reaali (uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto)
ma 29.9. vieras kieli, lyhyt oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä italia portugali latina saame	ma 23.3. toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
	ke 25.3. reaali (psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia)

Maanantain ja keskiviikon lukujärjestys

Opintojaksojen lyhenteet s.12

Maanantaisin ja keskiviikkoisin										
klo	1. vuositaso			2. vuositaso			3. vuositaso			
	Lähiopetus		Etäopetus	Lähiopetus		Etäopetus	Lähiopetus			
1. periodi	to 28.8. - pe 3.10. (koeviikko ma 6.10. - ma 20.10.)									
15.10 - 16.30										
16.40 - 18.00	MAY1LP	joll B108		YH3	jris A102	RUB13etä	ssal A303	UE7	jsal B203	
				RAB33	mtih A305			GE7	lmin A302	
18.10 - 19.30	FY1, FY2	joll B108	GE1etä	lmin A302	ENA4	mtih A305		MAA7	onur B107	
								HI6	jris A102	
19.40 - 21.00	RUB11, RUB12	ssal A303			BI4	lmin A302		ENA7	mtih A305	
								FY6	joll B108	
2. periodi	ti 21.10. - ke 26.11. (koeviikko to 27.11. - to 4.12.)									
15.10 - 16.30	IAB31 (ke)	masi A304								
	RAB31 (ke)	mtih A305								
	SAB31 (ke)	ssal A303								
16.40 - 18.00	MAA2	onur B107			ENA5	mtih A305		BI6	lmin A302	
	MAB2	joll B108			HI3	jris A102		FI4	jsal B203	
18.10 - 19.30	HI1	kija B201	BI1etä	lmin A302	RUB14	ssal A303	MAB4etä	joll B108	MAA8	onur B107
19.40 - 21.00	RUB12	ssal A303			FY3	onur B107	YH2etä	kija B201	FY7	joll B108
					GE3	lmin A302				
3. periodi	ma 8.12. - to 29.1. (koeviikko pe 30.1. - pe 6.2.)									
15.10 - 16.30	IAB31 (ke)	masi A304								
	RAB31 (ke)	mtih A305								
	SAB31 (ke)	ssal A303								
16.40 - 18.00	GE1	lmin A302	MAY1LPetä	joll B108	HI2	kija B201		RUB110	ssal A303	
					RAB34	mtih A305		YH5	jris A102	
								UE6	jsal B203	
18.10 - 19.30	MAA2(ke)	onur B107	YH1etä	kija B201	RUB15	ssal A303	MAB5etä	joll B108	MAA9(ma)	onur B107
									BI9	lmin A302
19.40 - 21.00	RUB113	ssal A303			ENA6	mtih A305		MAA13	onur B107	
					GE4	lmin A302		MAB10	joll B108	
4. periodi	ma 9.2. - ti 24.3. (koeviikko ke 25.3. - ke 1.4.)									
15.10 - 16.30	IAB32 (ke)	masi A304								
	RAB32 (ke)	mtih A305								
	SAB32 (ke)	ssal A303								
16.40 - 18.00	BI1	lmin A302	MAB2etä	joll B108	FY4	onur B107	RUB14etä	ssal A303		
	HI4	jris A102			FI2	jsal B203				
18.10 - 19.30	MAA3	onur B107	ENA2etä	mtih A305	RUB17	ssal A303				
	MAB3	joll B108			HI5	jris A102				
					BI5	lmin A302				
19.40 - 21.00	AT2	joll B108			ENA10	mtih A305				
	GE2	lmin A302								
5. periodi	ti 7.4. - ti 19.5. (koeviikko ke 20.5. - to 28.5.)									
15.10 - 16.30	IAB32 (ke)	masi A304								
	RAB32 (ke)	mtih A305								
	SAB32 (ke)	ssal A303								
16.40 - 18.00	BI2, BI3	lmin A302	MAB3etä	joll B108	YH4	jris A102	ENA6etä	mtih A305		
					FY5	onur B107				
					FI3	jsal B203				
18.10 - 19.30	YH1	kija B201	KE1,KE2etä	onur B107	GE6	lmin A302	MAB6,MAB7etä	joll B108		
					RAB35	mtih A305				
19.40 - 21.00	RUB13	ssal A303	HI1etä	kija B201	BI8	lmin A302				
					AT3	joll B108				

Tiistain ja torstain lukujärjestys

Opintojaksojen lyhenteet s.12

Tiistaisin ja torstaisin									
klo	1. vuositaso				2. vuositaso				3. vuositaso
	Lähiopetus		Etäopetus		Lähiopetus		Etäopetus		Lähiopetus
1. periodi	to 28.8. - pe 3.10. (koeviikko ma 6.10. - ma 20.10.)								
15.10 - 16.30									
16.40 - 18.00	AT1	joll B108			IAB33	masi A304	HI2etä	kija B201	RUB16 ssal A303
					PS4	jsal B203			
18.10 - 19.30	PS1	jsal B203	ENA1etä	mtih A305	MAA4(ti)	joll B108			ÄI8 ehei A202
					MAB4	onur B107			
19.40 - 21.00	ENA14	mtih A305			ÄI4	ehei A202			MAA10 onur B107
					UE2	jsal B203			MAB8 joll B108
2. periodi	ti 21.10. - ke 26.11. (koeviikko 27.11. - to 4.12.)								
15.10 - 16.30									
16.40 - 18.00	ÄI1	ehei A202	RUB11etä	ssal A303	KE3	joll B108			ENA13 mtih A305
									UE5 jsal B203
18.10 - 19.30	ENA1, ENA2	mtih A305			MAA4	joll B108	ÄI4etä	ehei A202	PS5 jsal B203
					MAB5	onur B107			RUB18 ssal A303
19.40 - 21.00	PS2	jsal B203			ÄI5	ehei A202	ENA4etä	mtih A305	MAA12 onur B107
									MAB9 joll B108
3. periodi	ma 8.12. - to 29.1. (koeviikko 30.1. - pe 6.2.)								
15.10 - 16.30									
16.40 - 18.00	FI1	jsal B203	RUB12etä	ssal A303	MAA5	joll B108			ÄI12 ehei A202
					MAB6, MAB7	onur B107			HI7 jris A102
18.10 - 19.30	ENA2	mtih A305			ÄI6, ÄI7	ehei A202			RUB16 ssal A303
					UE4	jsal B203			FY8 joll B108
19.40 - 21.00			ÄI1etä	ehei A202	IAB34	masi A304			ENA12 mtih A305
					KE4	joll B108			PS6 jsal B203
4. periodi	ma 9.2. - ti 24.3. (koeviikko 25.3. - ke 1.4.)								
15.10 - 16.30									
16.40 - 18.00	ET1	jsal B203	FY1, FY2etä	onur B107	MAA6 (to)	joll B108	ÄI5etä	ehei A202	
					RUB111	ssal A303			
18.10 - 19.30	KE1, KE2	joll B108	UE1etä	jsal B203	YH2	kija B201	ENA5etä	mtih A305	
19.40 - 21.00	ENA3	mtih A305	ÄI2, ÄI3etä	ehei A202	UE3	jsal B203			
					KE5	joll B108			
5. periodi	ti 7.4. - ti 19.5. (koeviikko 20.5. - to 28.5.)								
15.10 - 16.30									
16.40 - 18.00	MAA11	onur B107	FI1etä	jsal B203	IAB35	masi A304	ÄI6, ÄI7etä	ehei A202	
					ENA8	mtih A305			
18.10 - 19.30	ÄI2, ÄI3	ehei A202	ENA3etä	mtih A305	PS3	jsal B203	RUB15etä	ssal A303	
					KE6	joll B108			
19.40 - 21.00	UE1	jsal B203			MAA6	joll B108			
					ENA11	mtih A305			

LUKUVUOSIKALENTERI, ALKUOSA

1	to	7.8.	0. periodi alkaa	ke	27.8.	INFO klo 18, Abit klo 19	1	ti	21.10.	2. periodi alkaa	
2	pe	8.8.		1	to	28.8.	1. periodi alkaa	2	ke	22.10.	
	la	9.8.			pe	29.8.		2	to	23.10.	
	su	10.8.			la	30.8.			pe	24.10.	
3	ma	11.8.			su	31.8.			la	25.10.	
4	ti	12.8.		2	ma	1.9.			su	26.10.	
5	ke	13.8.		2	ti	2.9.		3	ma	27.10.	
6	to	14.8.		3	ke	3.9.		3	ti	28.10.	
7	pe	15.8.		3	to	4.9.		4	ke	29.10.	
	la	16.8.			pe	5.9.	Rästitentti	4	to	30.10.	
	su	17.8.			la	6.9.			pe	31.10.	
8	ma	18.8.			su	7.9.			la	1.11.	
9	ti	19.8.		4	ma	8.9.			su	2.11.	
10	ke	20.8.		4	ti	9.9.		5	ma	3.11.	
11	to	21.8.		5	ke	10.9.		5	ti	4.11.	YO-INFO klo 18.00
12	pe	22.8.		5	to	11.9.		6	ke	5.11.	
	la	23.8.		6	pe	12.9.	Koulupäivä (ti/to)	6	to	6.11.	2. periodi loppuosa
	su	24.8.			la	13.9.		7 1	pe	7.11.	Koulupäivä (ti/to)
13	ma	25.8.			su	14.9.			la	8.11.	
14	ti	26.8.		6	ma	15.9.			su	9.11.	
				7 1	ti	16.9.	1. periodi loppuosa	7 1	ma	10.11.	
				7 1	ke	17.9.		8 2	ti	11.11.	
				8 2	to	18.9.		8 2	ke	12.11.	
					pe	19.9.		9 3	to	13.11.	
					la	20.9.			pe	14.11.	Rästitentti
					su	21.9.			la	15.11.	
				8 2	ma	22.9.			su	16.11.	
				9 3	ti	23.9.		9 3	ma	17.11.	
				9 3	ke	24.9.		10 4	ti	18.11.	
				10 4	to	25.9.		10 4	ke	19.11.	
					pe	26.9.		11 5	to	20.11.	
					la	27.9.			pe	21.11.	
					su	28.9.			la	22.11.	
				10 4	ma	29.9.			su	23.11.	
				11 5	ti	30.9.		11 5	ma	24.11.	
				11 5	ke	1.10.		12 6	ti	25.11.	
				12 6	to	2.10.		12 6	ke	26.11.	
				12 6	pe	3.10.	Koulupäivä (ma/ke)		to	27.11.	Koeviikko
					la	4.10.			pe	28.11.	Koeviikko
					su	5.10.			la	29.11.	
					ma	6.10.	Koeviikko		su	30.11.	
					ti	7.10.	Koeviikko		ma	1.12.	Koeviikko
					ke	8.10.	Koeviikko		ti	2.12.	Koeviikko
					to	9.10.	Koeviikko		ke	3.12.	Koeviikko
					pe	10.10.	Koeviikko		to	4.12.	Koeviikko
					la	11.10.	Syysloma				
					su	19.10.	Syysloma				
					ma	20.10.	Koeviikko				

LUKUVUOSIKALENTERI, LOPPUOSA

1	ma	8.12.	3.periodi alkaa	1	ma	9.2.	4.periodi alkaa	1	ti	7.4.	5.periodi alkaa
2	ti	9.12.		2	ti	10.2.		2	ke	8.4.	
2	ke	10.12.		2	ke	11.2.		2	to	9.4.	
3	to	11.12.		3	to	12.2.			pe	10.4.	
	pe	12.12.			pe	13.2.			la	11.4.	
	la	13.12.			la	14.2.	Talviloma		su	12.4.	
	su	14.12.			su	22.2.	Talviloma		3	ma	13.4.
3	ma	15.12.		3	ma	23.2.		3	ti	14.4.	YO-INFO klo 18.00
4	ti	16.12.		4	ti	24.2.		4	ke	15.4.	
4	ke	17.12.		4	ke	25.2.		4	to	16.4.	
5	to	18.12.		5	to	26.2.			pe	17.4.	
	pe	19.12.	Joululoma		pe	27.2.	Rästitentti		la	18.4.	
	ti	6.1.	Joululoma		la	28.2.			su	19.4.	
5	ke	7.1.			su	1.3.		5	ma	20.4.	
6	to	8.1.		5	ma	2.3.	YO-INFO klo 18.00	5	ti	21.4.	
6	pe	9.1.	Koulupäivä (ma/ke)	6	ti	3.3.		6	ke	22.4.	
	la	10.1.		6	ke	4.3.		6	to	23.4.	
	su	11.1.		71	to	5.3.	4.periodi loppuosa		pe	24.4.	Rästitentti
71	ma	12.1.	3.periodi loppuosa	71	pe	6.3.	Koulupäivä (ma/ke)		la	25.4.	
71	ti	13.1.			la	7.3.			su	26.4.	
82	ke	14.1.			su	8.3.		71	ma	27.4.	5.periodi loppuosa
82	to	15.1.		82	ma	9.3.		71	ti	28.4.	
	pe	16.1.	Rästitentti	82	ti	10.3.		82	ke	29.4.	
	la	17.1.		93	ke	11.3.			to	30.4.	Vappuaatto
	su	18.1.		93	to	12.3.			pe	1.5.	Vappu
93	ma	19.1.			pe	13.3.			la	2.5.	
93	ti	20.1.			la	14.3.			su	3.5.	
104	ke	21.1.			su	15.3.		93	ma	4.5.	
104	to	22.1.		104	ma	16.3.		82	ti	5.5.	
	pe	23.1.		104	ti	17.3.		104	ke	6.5.	
	la	24.1.		115	ke	18.3.		93	to	7.5.	
	su	25.1.		115	to	19.3.			pe	8.5.	
115	ma	26.1.			pe	20.3.			la	9.5.	
115	ti	27.1.			la	21.3.			su	10.5.	
126	ke	28.1.			su	22.3.		115	ma	11.5.	
126	to	29.1.		126	ma	23.3.		104	ti	12.5.	
	pe	30.1.	Koeviikko	126	ti	24.3.		115	ke	13.5.	Koulupäivä (ti/to)
	la	31.1.			ke	25.3.	Koeviikko		to	14.5.	Helatorstai
	su	1.2.			to	26.3.	Koeviikko		pe	15.5.	
	ma	2.2.	Koeviikko		pe	27.3.	Koeviikko		la	16.5.	
	ti	3.2.	Koeviikko		la	28.3.			su	17.5.	
	ke	4.2.	Koeviikko		su	29.3.		126	ma	18.5.	
	to	5.2.	Koeviikko		ma	30.3.	Koeviikko	126	ti	19.5.	YLEISINFO klo 18.00
	pe	6.2.	Koeviikko		ti	31.3.	Koeviikko		ke	20.5.	Koeviikko
					ke	1.4.	Koeviikko		to	21.5.	Koeviikko
					to	2.4.	Pääsiäisloma		pe	22.5.	
									la	23.5.	
									su	24.5.	
									ma	25.5.	Koeviikko
									ti	26.5.	Koeviikko
									ke	27.5.	Koeviikko
									to	28.5.	Koeviikko

ETÄOPETUKSEN LÄHITUNNIT

OPETTAJAT OTTAVAT OPISKELIJOITA VASTAAN KERRAN VIIKOSSA VASTAANOTTOTUNNILLA OPETUSTILASSA.

1. PERIODI

	opinto-jakso	opettaja	luokka	klo	lähipäivät	vastaanotto	koepäivä
1.vuosi-taso	GE1	LMIN	A302	klo 18.10 – 19.40	to 28.8., ma 1.9., ma 15.9. ja ma 29.9.	ke klo 18.10 – 19.10	ke 8.10.
	ENA1	MTIH	A305	klo 18.10 – 19.30	to 28.8. (klo 18.50-), ti 9.9. ja ti 30.9.	to klo 18.10 – 19.10	to 9.10.
2.vuosi-taso	RUB13	SSAL	A303	klo 16.40 – 18.00	to 28.8., ma 1.9., ma 15.9. ja ma 29.9.	ke klo 18.30 – 19.30	ma 6.10.
	HI2	KIJA	B201	klo 16.40 – 18.00	to 28.8. (klo 17.20-), ti 2.9., ti 16.9. ja ti 30.9.	to klo 16.40 – 17.40	ti 7.10.

2. PERIODI

	opinto-jakso	opettaja	luokka	klo	lähipäivät	vastaanotto	koepäivä
1.vuosi-taso	RUB11	SSAL	A303	klo 16.40 – 18.00	ti 21.10. (klo 17.20-), ti 28.10. ja ti 18.11.	ke klo 16.40 – 17.40	pe 28.11.
	BI1	LMIN	A302	klo 18.10 – 19.30	ti 21.10., ke 22.10., ma 3.11. ja ma 17.11.	ke klo 18.10 – 19.10	ma 1.12.
2.vuosi-taso	MAB4	JOLL	B108	klo 18.10 – 19.30	ti 21.10., ke 22.10., ma 3.11. ja ma 17.11.	ke klo 18.10 – 19.10	ma 1.12.
	ÄI4	EHEI	A202	klo 18.10 – 19.30	ti 21.10. (klo 18.50-), to 23.10., ti 4.11. ja ti 18.11.	to klo 18.10 – 19.10	ti 2.12.
	YH2	KIJA	B201	klo 19.40 – 21.00	ti 21.10., ke 22.10., ma 3.11. ja ma 17.11.	ke klo 16.40 – 17.40	ke 3.12.
	ENA4	MTIH	A305	klo 19.40 – 21.00	ti 21.10. (klo 20.20-), to 23.10., ti 4.11. ja ti 18.11.	ke klo 19.40 – 20.40	to 4.12.

3. PERIODI

	opinto-jakso	opettaja	luokka	klo	lähipäivät	vastaanotto	koepäivä
1.vuosi-taso	MAY1	JOLL	B108	klo 16.40 – 18.00	ma 8.12., ke 10.12., ma 12.1. ja ma 26.1.	ke klo 16.40 – 17.40	pe 30.1.
	RUB12	SSAL	A303	klo 16.40 – 18.00	ma 8.12. (klo 17.20-), ti 9.12., to 8.1., ti 13.1. ja ti 27.1.	to klo 16.40 – 17.40	ma 2.2.
	YH1	KIJA	B201	klo 18.10 – 19.30	ma 8.12., ke 10.12., ma 12.1. ja ma 26.1.	ke klo 18.10 – 19.10	ti 3.2.
	ÄI1	EHEI	A202	klo 19.40 – 21.00	ma 8.12. (klo 20.20-), ti 9.12., ti 13.1. ja ti 27.1.	to klo 19.40 – 20.40	pe 6.2.
2.vuosi-taso	MAB5	JOLL	B108	klo 18.10 – 19.30	ma 8.12., ke 10.12., ma 12.1. ja ma 26.1.	ke klo 18.10 – 19.10	ti 3.2.

4. PERIODI

	opinto-jakso	opettaja	luokka	klo	lähipäivät	vastaanotto	koepäivä
1.vuosi-taso	MAB2	JOLL	B108	klo 16.40 -18.00	ma 9.2., ke 11.2., ma 2.3. ja ma 16.3.	ke klo 16.40 – 17.40	ke 25.3.
	FY1, FY2	ONUR	B107	klo 16.40 – 18.00	ma 9.2. (klo 17.20-), ti 10.2., ti 3.3. ja ti 17.3.	to klo 16.40 – 17.40	to 26.3.
	ENA2	MTIH	A305	klo 18.10 – 19.30	ma 9.2., ke 11.2., ma 23.2., ma 9.3. ja ma 23.3.	to klo 16.40 – 17.40	pe 27.3.
	UE1	JSAL	B203	klo 18.10 – 19.30	ma 9.2. (klo 18.50-), ti 10.2., ti 3.3. ja ti 17.3.	to klo 18.10 – 19.10	ma 30.3.
	ÄI2, ÄI3	EHEI	A202	klo 19.40 – 21.00	ma 9.2. (klo 20.20-), ti 10.2., ti 3.3. ja ti 17.3.	to klo 18.10 – 19.10	ke 1.4.
2.vuosi-taso	RUB14	SSAL	A303	klo 16.40 – 18.00	ma 9.2., ke 11.2., ma 2.3. ja ma 16.3.	ke klo 16.40 – 17.40	ke 25.3.
	ÄI5	EHEI	A202	klo 16.40 – 18.00	ma 9.2. (klo 17.20-), ti 10.2., ti 3.3. ja ti 17.3.	to klo 16.40 – 17.40	to 26.3.
	ENA5	MTIH	A305	klo 18.10 – 19.30	ma 9.2. (klo 18.50-), ti 10.2., ti 3.3. ja ti 17.3.	to klo 18.10 – 19.10	ma 30.3.

5. PERIODI

	opinto-jakso	opettaja	luokka	klo	lähipäivät	vastaanotto	koepäivä
1.vuosi-taso	MAB3	JOLL	B108	klo 16.40 – 18.00	ti 7.4., ke 8.4., ma 27.4. ja ma 11.5.	ke klo 16.40 -17.40	ke 20.5.
	FI1	JSAL	B203	klo 16.40 – 18.00	ti 7.4. (klo 17.20-), to 9.4., ti 28.4. ja ti 12.5.	to klo 16.40 – 17.40	to 21.5.
	KE1, KE2	ONUR	B107	klo 18.10 – 19.30	ti 7.4., ke 8.4., ma 27.4. ja ma 11.5.	ke klo 18.10 –19.10	ma 25.5.
	ENA3	MTIH	A305	klo 18.10 – 19.30	ti 7.4. (klo 18.50-), to 9.4., ti 28.4. ja ti 12.5.	to klo 18.10 -19.10	ti 26.5.
	HI1	KIJA	B201	klo 19.40 – 21.00	ti 7.4., ke 8.4., ma 27.4. ja ma 11.5.	ke klo 16.40 – 17.40	ke 27.5.
2.vuosi-taso	ENA6	MTIH	A305	klo 16.40 – 18.00	ti 7.4., ke 8.4., ma 27.4. ja ma 11.5.	ke klo 16.40 – 17.40	ke 20.5.
	ÄI6, ÄI7	EHEI	A202	klo 16.40 – 18.00	ti 7.4. (klo 17.20-), to 9.4., ti 28.4. ja ti 12.5.	to klo 16.40 –17.40	to 21.5.
	MAB6, MAB7	JOLL	B108	klo 18.10 – 19.30	ti 7.4., ke 8.4., ma 27.4. ja ma 11.5.	ke klo 18.10 –19.10	ma 25.5.
	RUB15	SSAL	A303	klo 18.10 – 19.30	ti 7.4. (klo 18.50-), to 9.4., ti 28.4. ja ti 12.5.	ke klo 18.10 – 19.10	ti 26.5.

Periodien ensimmäiset opetuspäivät

	1. vuositaso	ETÄ	2. vuositaso	ETÄ	3. vuositaso
1. periodi to 28.8.					
16.40 – 17.20	MAY1LP		YH3, RAB33	RUB13	UE7, GE7
17.20 – 18.00	AT1		IAB33, PS4	HI2	RUB16
18.10 – 18.50	FY1, FY2	GE1	ENA4		MAA7, HI6
18.50 – 19.30	PS1	ENA1	MAA4, MAB4		ÄI8
19.40 – 20.20	RUB11, RUB12		BI4		ENA7, FY6
20.20 – 21.00	ENA14		ÄI4, UE2		MAA10, MAB8
2. periodi ti 21.10.					
16.40 – 17.20	MAA2, MAB2		ENA5, HI3		BI6, FI4
17.20 – 18.00	ÄI1	RUB11	KE3		ENA13, UE5
18.10 – 18.50	HI1	BI1	RUB14	MAB4	MAA8
18.50 – 19.30	ENA1, ENA2		MAA4, MAB5	ÄI4	PS5, RUB18
19.40 – 20.20	RUB12		FY3, GE3	YH2	FY7
20.20 – 21.00	PS2		ÄI5	ENA4	MAA12, MAB9
3. periodi ma 8.12.					
16.40 – 17.20	GE1	MAY1LP	HI2, RAB34		RUB110, YH5, UE6
17.20 – 18.00	FI1	RUB12	MAA5, MAB6, MAB7		ÄI12, HI7
18.10 – 18.50	MAA2	YH1	RUB15	MAB5	BI9
18.50 – 19.30	ENA2		ÄI6, ÄI7, UE4		RUB16, FY8
19.40 – 20.20	RUB113		ENA6, GE4		MAA9, MAA13, MAB10
20.20 – 21.00		ÄI1	IAB34, KE4		ENA12, PS6
4. periodi ma 9.2.					
16.40 – 17.20	BI1, HI4	MAB2	FY4, FI2	RUB14	
17.20 – 18.00	ET1	FY1, FY2	MAA6, RUB111	ÄI5	
18.10 – 18.50	MAA3, MAB3	ENA2	RUB17, HI5, BI5		
18.50 – 19.30	KE1, KE2	UE1	YH2	ENA5	
19.40 – 20.20	AT2, GE2		ENA10		
20.20 – 21.00	ENA3	ÄI2, ÄI3	UE3, KE5		
5. periodi ti 7.4.					
16.40 – 17.20	BI2, BI3	MAB3	YH4, FY5, FI3	ENA6	
17.20 – 18.00	MAA11	FI1	IAB35, ENA8	ÄI6, ÄI7	
18.10 – 18.50	YH1	KE1, KE2	GE6, RAB35	MAB6, MAB7	
18.50 – 19.30	ÄI2, ÄI3	ENA3	PS3, KE6	RUB15	
19.40 – 20.20	RUB13	HI1	BI8, AT3		
20.20 – 21.00	UE1		MAA6, ENA11		

KOEVIIKOT

Koejärjestelyihin voi tulla muutoksia – opintojakson opettaja ilmoittaa mahdolliset muutostiedot.

Kokeet ovat yleensä **klo 16.40 – 20.00**, ellei muuta ilmoiteta.

Poistua saa aikaisintaan klo 17.40.

Ne opiskelijat, joilla on kaksi koetta samana päivänä, voivat jatkaa klo 21.00 asti.

	1. vuositaso	ETÄ	2. vuositaso	ETÄ	3. vuositaso
1. periodi ma 6.10. – ma 20.10.					
ma 6.10.	MAY1LP		YH3, RAB33	RUB13	UE7, GE7
ti 7.10.	AT1		IAB33, PS4	HI2	RUB16
ke 8.10.	FY1, FY2	GE1	ENA4		MAA7, HI6
to 9.10.	PS1	ENA1	MAA4, MAB4		ÄI8
pe 10.10.	RUB11, RUB12		BI4		ENA7, FY6
ma 20.10.	ENA14		ÄI4, UE2		MAA10, MAB8
2. periodi to 27.11. – to 4.12.					
to 27.11.	MAA2, MAB2		ENA5, HI3		BI6, FI4
pe 28.11.	ÄI1	RUB11	KE3		ENA13, UE5
ma 1.12.	HI1	BI1	RUB14	MAB4	MAA8
ti 2.12.	ENA1, ENA2		MAA4, MAB5	ÄI4	PS5, RUB18
ke 3.12.	RUB12		FY3, GE3	YH2	FY7
to 4.12.	PS2		ÄI5	ENA4	MAA12, MAB9
3. periodi pe 30.1. – pe 6.2.					
pe 30.1.	GE1	MAY1LP	HI2, RAB34		RUB110, YH5, UE6
ma 2.2.	FI1	RUB12	MAA5, MAB6, MAB7		ÄI12, HI7
ti 3.2.	MAA2	YH1	RUB15	MAB5	MAA9, BI9
ke 4.2.	ENA2		ÄI6, ÄI7, UE4		RUB16, FY8
to 5.2.	RUB113		ENA6, GE4		MAA13, MAB10
pe 6.2.		ÄI1	IAB34, KE4		ENA12, PS6
4. periodi ke 25.3. – ke 1.4.					
ke 25.3.	BI1, HI4	MAB2	FY4, FI2	RUB14	
to 26.3.	ET1	FY1, FY2	MAA6, RUB111	ÄI5	
pe 27.3.	MAA3, MAB3	ENA2	RUB17, HI5, BI5		
ma 30.3.	KE1, KE2	UE1	YH2	ENA5	
ti 31.3.	AT2, GE2		ENA10		
ke 1.4.	ENA3	ÄI2, ÄI3	UE3, KE5		
5. periodi ke 20.5. – to 28.5.					
ke 20.5.	BI2, BI3	MAB3	YH4, FY5, FI3	ENA6	
to 21.5.	MAA11	FI1	IAB35, ENA8	ÄI6, ÄI7	
ma 25.5.	YH1	KE1, KE2	GE6, RAB35	MAB6, MAB7	
ti 26.5.	ÄI2, ÄI3	ENA3	PS3, KE6	RUB15	
ke 27.5.	RUB13	HI1	BI8, AT3		
to 28.5.	UE1		MAA6, ENA11		

Rästitentit ovat

perjantaisin klo 16.40 - 20.00.

Jos opiskelijalle on myönnetty lisää aika, niin koeaika on klo 16.40 - 21.00. Myös kahden kokeen tekijöillä koe päättyy klo 21.00.

Rästitenttiin on ilmoitauduttava Wilman kautta, kohdasta tentit. Tarvittaessa opettaja voi antaa opiskelijalle luvan suorittaa rästi-koe vastaavan opintojakson lähi-/etäryhmän kokeessa.

OPPIAINEISTA KÄYTETYT LYHENTEET

AT	=	tietotekniikka
BI	=	biologia
ENA	=	englanti (pitkä)
EAB3	=	espanja (lyhyt)
ET	=	elämänkatsomustieto
FI	=	filosofia
FY	=	fysiikka
GE	=	maantiede
HI	=	historia
IAB3	=	italia (lyhyt)
KE	=	kemia
MAA	=	matematiikka (pitkä)
MAB	=	matematiikka (lyhyt)
MAY	=	pitkän ja lyhyen matematiikan yhteinen opintojakso

OP	=	opinto-ohjaus
PS	=	psykologia
RAB3	=	ranska (lyhyt)
RUA	=	ruotsi (pitkä)
RUB	=	RUB1 ruotsi (keskipitkä)
SAB3	=	saksa (lyhyt)
UE	=	uskonto
YH	=	yhteiskuntaoppi
ÄI	=	äidinkieli ja kirjallisuus
ops	=	opetussuunnitelma

esim. lyhenne **ENA3** = englanti (pitkä), kolmas opintojakso

Opintojaksojen arviointi

Opintojaksojen arvioinnissa käytetään numeroarviointia 4-10, jos ei erikseen mainita muuta.

Perioditodistuksessa käytettäviä lyhenteitä:

S = hyväksytysti suoritettu opintojakso

H= hylätysti suoritettu opintojakso

K=keskeytynyt opintojakso

O = opiskeltu opintojakso, mutta hyväksytyin syin poissa kokeesta

OPINTOJAKSOJEN TARJONTA ON MERKITY NUMEROIN ERI VUOSITASOILLE

ETÄOPISKELU

PERIODI		1. vuositaso					2. vuositaso					3. vuositaso			
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Biologia	BI		1												
Englanti	ENA	1			2	3		4		5	6				
Filosofia	FI					1									
Fysiikka	FY				1+2										
Historia	HI					1	2								
Kemia	KE					1+2									
Maantiede	GE	1													
Matematiikka	MAY/ MAB			1	2	3		4	5		6+7				
Ruotsi	RUB		1	2			3			4	5				
Uskonto	UE				1										
Yhteiskuntaoppi	YH			1				2							
Äidinkieli ja kirjallisuus	ÄI			1	2+3			4		5	6+7				

LÄHIOPIKSELU

PERIODI	1. vuositaso					2. vuositaso					3. vuositaso		
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3
Biologia				1	2+3	4			5	8		6	9
Elämäntatso- mustieto				1									
Englanti	14	1, 2	2	3		4	5	6	10	8, 11	7	13	12
Filosofia			1						2	3		4	
Fysiikka	1+2						3		4	5	6	7	8
Historia		1		4			3	2	5		6		7
Kemia				1+2			3	4	5	6			
Maantiede			1	2			3	4		6	7		
Lyhyt matem.	1	2		3		4	5	6+7			8	9	10
Pitkä matem.	1	2	2	3	11	4	4	5	6	6	7,10	8,12	9,13
Psykologia	1	2				4				3		5	6
Ruotsi	1, 2	2	13		3		4	5	7,11		6	8	6, 10
Tietotekniikka	1			2						3			
Uskonto					1	2		4	3		7	5	6
Yhteiskuntaoppi					1	3			2	4			5
Äidinkieli ja kirjallisuus		1			2+3	4	5	6+7			8		12

TUNTIJAKO – OPS 2016

OPS 2021

OPPIAINE TAI AINERYHMÄ	PAKOLLISET	SYVENTÄVÄT VALTAKUNNALLISET	KOULU- KOHTAISET SYVENTÄ- VÄT
KIELI- JA KOMMUNIKAATIO- OPINNOT			
ÄIDINKIELI - JA KIRJALLISUUS	5 10	4 8	1 2
S2	5 10	4 8	
A-KIELI (Englanti)	6 12	2 4	6 12
B-kieli (Ruotsi)	5 10	2 4	7 14
B2-kielet		8 16	
B3-kielet		8 16	
MATEMATIIKKA			
yhteinen ainekokonaisuus	1 2		
pitkä	9 18	3 6	2 4
lyhyt	5 10	2 4	2 4
LUONNONTIETEELLISET OPINNOT	5 10		
fysiikka	1-2 2-4	5 10	1 2
kemia	1-2 2-4	3 6	
biologia	1-2 2-4	3 6	3 6
maantiede	1-2 2-4	2 4	3 6
HUMANISTISYHTEISKUNNALLISET			
uskonto/elämänkatsomustiet	1 2	5 10	
historia	2 4	4 8	
yhteiskuntaoppi	2 4	2 4	
filosofia	1 2	3 6	
psykologia		5 10	
Teemaopinnot			
Tietojen käsittely			4 8
YHTEENSÄ VÄHINTÄÄN	44 88		

A -kieli vastaa ala-asteelta alkanutta kieltä

B1 -kieli vastaa 6. tai 7. luokalta alkanutta yhteistä kieltä

B2 -kieli vastaa yläasteelta alkanutta valinnaista kieltä

B3 -kieli vastaa lukiossa alkanutta valinnaista kieltä

Vanhan (2016) opetussuunnitelman ja uuden (2021) opetussuunnitelman vastaavuudet

ENGLANTI A	VANHA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	UUSI			3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
RUOTSI B	VANHA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	UUSI			13	14	15	16	17	18	19	111	110	113
ÄIDINKIELI	VANHA	1	2	3	4	5		6	7				
	UUSI	1	2+3	4	5								
S2	VANHA	1	2	3	4	5	6						
	UUSI	1	2+3	4	5								
MAB	VANHA	1	2	3	4	5	6	7	8				
	UUSI	1	2	3	4	5	(6,7)	8	9				
MAA	VANHA	1	2	3	(4,5)	(6,7,8)	9	10				13	14
	UUSI	1	2	3	4	(5,6)	7	8	9	10	11	12	13
KE	VANHA	1	2	3	4	5							
	UUSI	1+2	3	4	5	6							
FYSIKKA	VANHA	1	2	3	4	5	6	7	8				
	UUSI	1+2	3	6	4	5	7	8	9				
HISTORIA	VANHA	1	2	3	4	5	6						
	UUSI	1	2	3	4	5	6						
YH	VANHA	1	2	3	4								
	UUSI	1	2	3	4								
BIOLOGIA	VANHA	1	2	3	4	5							
	UUSI	1	2+3	4	5	6							
MAAN- TIEDE	VANHA	1	2	3	4								
	UUSI	1	2	3	4								
USKONTO	VANHA	1	2	3	4	5	6						
	UUSI	1	2	3	4	5	6						
ET	VANHA	1	2	3	4	5	6						
	UUSI	4	1	2	3	5	6						
FILOSOFIA	VANHA	1	2	3	4								
	UUSI	1	2	3	4								
PSYKOLO- GIA	VANHA	1	2	3	4	5							
	UUSI	1	2	3	4	5							

Vastaavuudet: Lohjan Yhteislyseon lukio / Aikuislinja – OPS2016

Nuoret	Aikuiset
ÄIDINKIELI	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
ei vast.	10
BIOLOGIA	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
7	6
9	7
10	8
ENGLANTI	
12	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
14	12
ei vast.	13

Nuoret	Aikuiset
FYSIIKKA	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
10	8
HISTORIA	
1	1
3	2
2	3
4	4
5	5
6	6
MAANTIEDE	
1	1
2	2
3	3
4	4
7	5
8	6
10	7
RUOTSI	
12	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
15	11 ja 19
ei vast.	12

Nuoret	Aikuiset
MAA	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14 tai 15	14
MAB	
10	0
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9

Muissa oppiaineissa kurssit vastaavat toisiaan.

VASTAAVUUSTAULUKKO LOPS21

Aikuislinja LYLL		Aikuislinja LYLL		Täydet vastaavuudet
Äidinkieli		Tietotekniikka		YH, UE, ET, PS
ÄI1	ÄI1	AT1	AT1 + 2	täysi vastaavuus
ÄI2	ÄI2	AT2	ei vast.	
ÄI3	ÄI3	AT3	AT4	S2
ÄI4	ÄI4			täysi vastaavuus
ÄI5	ÄI5	Biologia		
ÄI6	ÄI6	BI1	BI1	KE
ÄI7	ÄI7	BI2	BI2	täysi vastaavuus
ÄI8	ÄI8	BI3	BI3	
ÄI9	ÄI9	BI4	B14	FI
ÄI10	ÄI10	BI5	BI5	täysi vastaavuus
ÄI11	ÄI11	BI6	BI6	
ÄI12	ei vast.	BI7	BI8	Matematiikka, pitkä ja lyhyt
		BI8	BI10	täysi vastaavuus
		BI9	BI11	
RUB1		GE		Lyhyet kielet
RUB11	RUB11			täysi vastaavuus
RUB12	RUB12			
RUB13	RUB13	GE1	GE1	
RUB14	RUB14	GE2	GE2	
RUB15	RUB15	GE3	GE3	
RUB16	RUB16	GE4	GE4	
RUB17	RUB17	GE5	GE7	
RUB18	RUB18	GE6	GE8	
RUB19	RUB19	GE7	GE9	
RUB110	RUB115			
RUB111	RUB110	FY		
RUB112	RUB112	FY1	FY1	
RUB113	ei vast.	FY2	FY2	
		FY3	FY3	
		FY4	FY4	
		FY5	FY5	
		FY6	FY6	
		FY7	FY7	
		FY8	FY8	
		FY9	FY11	
ENA		HI		
ENA1	ENA1	HI1	HI1	
ENA2	ENA2	HI2	HI3	
ENA3	ENA3	HI3	HI2	
ENA4	ENA4	HI4	HI4	
ENA5	ENA5	HI5	HI5	
ENA6	ENA6	HI6	HI6	
ENA7	ENA7			
ENA8	ENA8			
ENA0	ENA12			
ENA09	ENA09			
ENA10	ENA10			
ENA11	ENA11			
ENA12	ENA14			
ENA13	ei vast.			

OPS 2021

6.3 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

6.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä PAKOLLISET OPINNOT

ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja
- rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

ÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi
- teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

ÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

ÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

ÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

VALINNAISET VALTAKUNNALLISET OPINNOT

ÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aate- maailman muutosten näkökulmasta

ÄI9 Vuorovaikutus 3 (2 op)

- opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot
- oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

ÄI10 Kirjoittaminen 2 (2 op)

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat teksteissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

ÄI12 Ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi, 2 op

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely
- faktatekstien ja fiktiivisten sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- kieliopin perusasioiden ja oikeakielisyysääntöjen kertaamista

6.3.3 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppi-määrä

PAKOLLISET OPINNOT

S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

S22 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

S23 Vuorovaikutus 1 (1 op)

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

S24 Kirjallisuus 1 (2 op)

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

S25 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisuus

S26 Kirjoittaminen 1 (1 op)

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaus-suhteet

S27 Vuorovaikutus 2 (1 op)

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnointi
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistäidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

S28 Kirjallisuus 2 (2 op)

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisuus

S29 Vuorovaikutus 3 (2 op)

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

S210 Kirjoittaminen 2 (2 op)

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

S211 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

6.4 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

6.4.1.1 RUOTSI, B1-OPPIMÄÄRÄ

PAKOLLISET OPINNOT

RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

RUB12 Ruotsin kieli arjessani (3 op)

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

RUB13 Kulttuuri ja mediat (2 op)

- suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt
- ruotsinkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi

RUB14 Ympäristömme (2 op)

- kulttuurinen moninaisuus
- erilaiset elinympäristöt
- ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet opiskelijoiden näkökulmasta

RUB15 Opiskelu- ja työelämä (2 op)

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tulevaisuuden suunnitelmat
- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- opiskelijan elämänhallinta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- erilaisten hakemusten laatiminen

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

RUB16 Viesti ja vaikutus puhuen (2 op)

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

RUB17 Kestävä elämäntapa (2 op)

- kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta
- eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

RUB18 Arkea ja kulttuuria, 2 op

- arkitilanteisiin ja eri aihepiireihin kuuluvien tekstien ja harjoitusten avulla kartutetaan sanastoa ja vahvistetaan keskeisiä kielioopin rakenteita
- harjoitellaan myös kirjallista tuottamista ja kuullun ymmärtämistä
- oppimateriaalina käytetään myös vanhojen yo-kirjoitusten tehtäviä
- moduuliin voi sisältyä myös omakustanteinen vierailu teatterissa tai elokuvissa

Suoritusmerkintä (S)

RUB19 Ruotsin preppaus abeille I (Syksy), 2 op

- Valmistaa opiskelijaa ruotsin yo-kokeeseen
- Vahvistetaan keskeisiä kielioppirakenteita, kartutetaan sanastoa sekä harjoitellaan myös kirjallista tuottamista ja kuullun ymmärtämistä. Materiaalina myös vanhojen ylioppilaskirjoitusten tehtäviä.

Suoritusmerkintä (S)

RUB110 Ruotsin preppaus abeille II (Kevät), 2 op

- Valmistaa opiskelijaa ruotsin yo-kokeeseen
- Vahvistetaan keskeisiä kielioppirakenteita, kartutetaan sanastoa sekä harjoitellaan myös kirjallista tuottamista ja kuullun ymmärtämistä. Materiaalina myös vanhojen ylioppilaskirjoitusten tehtäviä.

Suoritusmerkintä (S)

RUB111 Ruotsin kielioppi, 2 op

- Vahvistaa opiskelijan kieliopillista osaamista
- Kerrataan ja syvennetään opiskelijan kielioppirakenteiden hallintaa monipuolisten harjoitusten avulla.

Suoritusmerkintä (S)

RUB112 Peruskoulun ruotsin kertaus, 2 op

- Lukiovalmiuksien saavuttaminen ruotsin kielessä
- Kerrataan keskeisiä peruskoulun kielioppirakenteita sekä vahvistetaan ja kartutetaan perussanastoa

Suoritusmerkintä (S)

RUB113 Ruotsin perusteita vahvistaen, 2 op

- vahvistaa opiskelijan ruotsin perusteiden hallintaa lukio-opiskelun alussa
- kerrataan ensimmäisten moduulien aihepiirejä
- vahvistetaan ruotsin kielen perusrakenteita
- tutustutaan myös ruotsin kielen ääntämisohjeisiin ja pyritään vahvistamaan suullista viestintää
- kehitetään kuullunymmärtämistaitoja

Suoritusmerkintä (S)

6.5 VIERAAT KIELET

KOODIT

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli
LA= latinan kieli
RA= ranskan kieli
SM= saamen kieli
SA = saksan kieli
VE = venäjän kieli
IA= italian kieli
EA = espanjan kieli
PO = portugalin kieli
KI = kiinan kieli
JP = japanin kieli
AR = arabian kieli
KX = muu kieli

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

6.5.1 Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä

PAKOLLISET OPINNOT

ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiinsa tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

ENA2 Englanti globaalina kielenä (3 op)

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielen-täminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänneiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisua identiteetin rakentamisessa

ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op)

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- työelämään astuvan opiskelijan arjen ja talouden hallinta

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

ENA0 Englannin lukio-opintoihin valmentava opintojakso, 2 op

- Opintojakso on tarkoitettu erityisesti niille opiskelijoille, joiden aikaisemmista englannin opinnoista on kulunut jo aikaa. Opintojaksossa pyritään aikaisemmin opitun aktivointiin ja erityisesti suulliseen harjoitteluun sekä kielenkäyttörohkeuden kehittämiseen.

Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

ENA09 Valmistaudu ylioppilaskirjoituksiin, 2 op

- Opintojakso valmentaa opiskelijaa A-englannin ylioppilaskirjoituksiin monipuolisesti.
- Opintojaksossa kerrataan kaikki keskeisimmät kielioppiasiat sekä laajennetaan sanavarastoa ja kehitetään kirjoitus-, luetun- ja kuullunymmärtämistäitoja

Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

ENA10 Vahvista sanastoa ja kuullunymmärtämistäsi, 2 op

- Opintojaksossa pyritään laajentamaan opiskelijan sanavarastoa sekä vankentamaan opiskelijan kuullunymmärtämisen taitoja ylioppilaskoetta silmällä pitäen.
- Opintojakso koostuu uusimpien kuullunymmärtämiskokeiden harjoittelusta ja analysoinnista. Lisäksi vahvistetaan eri ajankohtaisteemoihin liittyvän sanaston hallintaa.

Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

ENA11 Kehitä kirjoitustaitojasi, 2 op

- Opintojaksossa pyritään kehittämään opiskelijan kirjoitustaitoa yo-koetta silmällä pitäen.
- Opintojaksossa tutustutaan kaikkiin yleisimpiin yo-kokeen kirjoitelmatyyppeihin lukuisten esimerkkien ja harjoitusten avulla. Lisäksi opintojaksoon kuuluu ohjattua kirjoittamista, jossa pääpaino on erityisesti suomalaisille opiskelijoille haastavissa rakenne- ja sanastoasioissa.

Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

ENA12 Preppausta ylioppilaskirjoituksiin, 2 op

- Opintojaksossa pyritään vankentamaan monipuolisesti kaikkia yo-kokeessa tarvittavia kielen osa-alueita.
- Opintojaksossa tehdään erilaisia luetun- ja kuullunymmärtämistehtäviä sekä vankennetaan ja laajennetaan opiskelijan sanavarastoa monipuolisten harjoitusten avulla.

Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

ENA13 Lukiokieliopin kertausta, 2 op

- Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään opiskelijan kielioppirakenteiden hallintaa ylioppilaskoetta silmällä pitäen.
- Opintojakso koostuu uusimpien ylioppilaskokeiden rakenteiden harjoittelusta ja analysoinnista. Lisäksi kerrataan eri englannin moduulien kielioppia monipuolisten harjoitusten avulla.

Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

ENA14 Peruskoulun kieliopin kertausta, 2 op

- Opintojaksossa kerrataan ja vahvistetaan peruskoulun kielioppirakenteiden hallintaa lukio-opiskelun alussa.
- Opitaan englannin kieliopin tärkeimmät rakenteet monipuolisten harjoitusten avulla. Lisäksi kerrataan perusasiat lukio-opintoihin valmistautuen.

Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

6.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä

6.5.5.1. Saksa, B3 oppimäärä (SAB3)

Opintojaksot

SAB31 Perustason alkeet 1, 2 op

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

SAB32 Perustason alkeet 2, 2 op

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

SAB33 Perustason alkeet 3, 2 op

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

SAB34 Perustaso 1, 2 op

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

SAB35 Perustaso 2, 2 op

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

SAB36 Perustaso 3, 2 op

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

SAB37 Perustaso 4, 2 op

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

SAB38 Perustaso 5, 2 op

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

6.5.5.2. Venäjä, B3 oppimäärä (VEB3)

Opintojaksot

VEB31 Perustason alkeet 1, 2 op

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

VEB32 Perustason alkeet 2, 2 op

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

VEB33 Perustason alkeet 3, 2 op

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

VEB34 Perustaso 1, 2 op

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

VEB35 Perustaso 2, 2 op

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

VEB36 Perustaso 3, 2 op

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

VEB37 Perustaso 4, 2 op

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

VEB38 Perustaso 5, 2 op

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

6.5.5.3. Espanja, B3 oppimäärä (EAB3)

Opintojaksot

EAB31 Perustason alkeet 1, 2 op

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

EAB32 Perustason alkeet 2, 2 op

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

EAB33 Perustason alkeet 3, 2 op

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

EAB34 Perustaso 1, 2 op

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

EAB35 Perustaso 2, 2 op

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

EAB36 Perustaso 3, 2 op

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

EAB37 Perustaso 4, 2 op

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

EAB38 Perustaso 5, 2 op

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

6.5.5.4. Italia, B3 oppimäärä (IAB3)

Opintojaksot

IAB31 Perustason alkeet 1, 2 op

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

IAB32 Perustason alkeet 2, 2 op

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

IAB33 Perustason alkeet 3, 2 op

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

IAB34 Perustaso 1, 2 op

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

IAB35 Perustaso 2, 2 op

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

IAB36 Perustaso 3, 2 op

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

IAB37 Perustaso 4, 2 op

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

IAB38 Perustaso 5, 2 op

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

6.5.5.5. Ranska, B3 oppimäärä (RAB3)

Opintojaksot

RAB31 Perustason alkeet 1, 2 op

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

RAB32 Perustason alkeet 2, 2 op

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

RAB33 Perustason alkeet 3, 2 op

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

RAB34 Perustaso 1, 2 op

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

RAB35 Perustaso 2, 2 op

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

RAB36 Perustaso 3, 2 op

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

RAB37 Perustaso 4, 2 op

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

RAB38 Perustaso 5, 2 op

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

6.6 MATEMATIIKKA

6.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Paikalliset opinnot

MAY0 Matematiikan johdantokurssi, 2 op

- Peruskoulun matematiikan oppimäärän kertaus lukio-opiskelua silmällä pitäen.
- muuttujan käyttö
- yhtälönratkaisu, funktiot
- perusgeometria
- murtolukujen laskusäännöt
- kymmenpotenssimuoto
- prosenttilaskenta
- tutustumista laskinohjelmistoihin

Lukio-opintoihin valmentava koulukohtainen opintojakso.

PAKOLLISET OPINNOT

MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

6.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

PAKOLLISET OPINNOT

MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op)

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

MAA3 Geometria (2 op)

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit (3 op)

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksiin
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

MAA6 Derivaatta (3 op)

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

MAA9 Talousmatematiikka (1 op)

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

MAA10 3D-geometria (2 op)

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- pistetulo ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeeriseen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikalliset opintojaksot

MAA13 Pitkän matematiikan kertaus, 2 op

- Vahvistetaan matematiikan osaamista ylioppilaskirjoituksia ja elämää varten.
- Kerrataan erityisesti lukion pitkän matematiikan pakolliset moduulit.

Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

PAKOLLISET OPINNOT**MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)**

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

MAB3 Geometria (2 op)

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttisyhtälön ratkaiseminen
- ennusteet ja mallin hyvyys

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1 op)

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

MAB7 Talousmatematiikka (1 op)

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT**MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)**

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT**MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op**

- Vahvistetaan matematiikan osaamista ylioppilaskirjoituksia ja elämää varten.
- Kerrataan erityisesti lukion lyhyen matematiikan pakolliset moduulit.
Opintojakson arviointi: Suoritusmerkintä (S)

6.7 BIOLOGIA

PAKOLLISET OPINNOT

BI1 Elämä ja evoluutio (2 op)

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

BI2 Ekologian perusteet (1 op)

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (1 op)

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

BI4 Solu ja perinnöllisyys (2 op)

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisolun
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytyminen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelyminen sukupuusta

BI5 Ihmisen biologia (2 op)

Solu, kudus, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuserimistö
- verenkiertoerimistö
- hengityserimistö
- kuona-aineiden erityminen

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaerimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op)

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
 - bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
 - virusten rakenne ja lisääntyminen
 - mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa
- DNA:n muokkaus ja tutkiminen geeniteknikalla
- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot

- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geeniteknikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Pohjatiedot: BI4 opintojakson tiedot

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

BI7 Luontoharrastuskurssi, 2 op

- linturyhmien ja -lajien tunnistaminen
- lintujen muutto ja muuton tutkiminen
- oman asuinalueen lintupaikat, retkeily itsenäisesti
- eläinten käyttäytyminen
- kasvi-, sieni- tai jäkäläryhmien sekä -lajien tunnistaminen
- oman asuinalueen kasvillisuusalueet, retkeily itsenäisesti
- asuinympäristön erilaiset ekosysteemit ja luonnon kehitys
- oman tutkimuksen teko

Opintojakson sisältö voi vaihdella esimerkiksi opiskelijoiden kiinnostuskohteiden ja vuodenaikojen takia.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

BI8 Biologian laboroinnit, 2 op

Opintojaksolla harjoitellaan biologian laborointitehtäviä, jotka liittyvät sekä pakollisten että syventävien opintojaksojen sisältöihin. Laboroinnit ovat tyypillisiä kokeellisia työtapoja biologian oppimisessa.

- eliöiden rakenteen ja elintoimintojen tutkiminen
- mikrobiologian perusteita
- mikroskopiointi, kemialliset analyysit, kasvatuskokeet
- sisäelinten preparoiminen
- tutkimuksen suunnitteleminen ja toteuttaminen

Opintojakson sisältö voi vaihdella tutkimusmateriaalin saatavuuden, opiskelijoiden kiinnostuskohteiden tai vuodenaikojen takia.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

BI9 Biologian kertaus, 2 op

Opintojakson tarkoituksena on kerrata biologian valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä auttaa opiskelijoita valmistautumaan biologian ainerealliin.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

6.8 MAANTIETIEDE

PAKOLLISET OPINNOT

GE1 Maailma muutoksessa (2 op)

Maantiede tieteenalana

- ympäristön ja maailman tarkastelu maantieteessä
- maantieteen hyödyntäminen työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

GE2 Sininen planeetta (2 op)

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

- Ilmakehä ja vesikehä
- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakoiti ja niihin varautuminen

Maannokset ja kasvillisuusalueet

GE3 Yhteinen maailma (2 op)

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

GE4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2 op)

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- Tutkielman tai projektin näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen. Keskeistä aiheen käsitelystä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

GE5 Suomen maantiede, 2 op

- sijainnin merkitys oman maan ominaispiirteisiin
- Suomen maankamara, pinnanmuodot, ilmasto, sää, vesitöt, eliömaantiede, väestö, asutus, talous, elinkeinot, ihmisen toiminta, ympäristöongelmat ja aluejaot

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

GE6 Eriarvoinen maailma, 2 op

- kehittyvien valtioiden luonnonolot, kulttuuri, talouselämä ja väestön kehittyneisyyden mittarit
- globalisaation vaikutukset alueiden kehityksen hidastajana ja mahdollistajana
- kansainvälisten järjestöjen tuki alueiden kehittämisessä

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

GE7 Maantieteen kertaus, 2 op

Opintojakson tarkoituksena on kerrata maantieteen valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen keskeiset sisällöt sekä auttaa opiskelijoita valmistautumaan maantieteen ainereaaliiin.

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

6.9 FYSIIKKA

PAKOLLISET OPINNOT

FY1 Fysiikka luonnontieteenä (1 op)

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

FY2 Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (1 op)

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

FY3 Energia ja lämpö (2 op)

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

FY4 Voima ja liike (2 op)

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

FY5 Jaksollinen liike ja aallot (2 op)

- momentti ja kappaleen kiertäminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikiikkyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

FY6 Sähkö (2 op)

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessä sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

FY7 Sähkömagnetismi ja valo (2 op)

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op)

- energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotonin sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina
- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate
- kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

FY9 Tähtitiede, 2 op

- opiskelija tuntee maailmankaikkeuden, jossa elää ja tutustuu tähtitieteeseen empiirisenä ja eksaktina tieteenä
- opiskelija tuntee oman aurinkokuntamme ja tietää, millä havaintovälineillä tämä tieto on saatu
- opiskelija tuntee tähtien kehitysvaiheet, oman galaksimme sekä maailmankaikkeuden kosmologiset kehitysvaiheet

FY10 Fysiikan kertaus (2 op)

- Opintojaksojen FY1–FY8 sisällöt

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

6.10 KEMIA

PAKOLLISET OPINNOT

KE1 Kemia ja minä (1 op)

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus (1 op)

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävästä elämäntavan edistämisestä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

KE4 Kemia ja reaktio (2 op)

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

KE5 Kemia ja energia ja kiertotalous (2 op)

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

KE6 Kemia ja tasapaino (2 op)

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatiolla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happoemästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

KE7 Kemia ja kertaus (2 op)

- opintojaksojen KE1–KE6 sisällöt

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

PAKOLLISET OPINNOT**F11 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op)**

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: väitteiden muodostaminen, koetteleminen ja perustelevinen joissain lukion oppiaineissa

VALINNAISET VALTAKUNNALLISET OPINNOT**F12 Etiikka (2 op)**

- moraalien luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektiivismi, relativismi, subjektiivismi
- moraalien tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

F13 Yhteiskuntafilosofia (2 op)

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimus-teoriat
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

F14 Totuus (2 op)

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

F15 Filosofian kertaus filosofian kirjoittaville (2 op)

- keskeisten sisältöjen kertaus (opintojaksot F11-F14)
- harjoitellaan eri tyyppisiin tehtäviin vastaamista ja valmistautaan ylioppilaskokeeseen

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

6.12 HISTORIA

PAKOLLISET OPINNOT

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjoiden hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkimassa ja valloittamassa maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen ihmisen ja luonnon suhteen muuttajana

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

HI2 Itsenäisen Suomen historia (2 op)

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
 - demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
 - suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen
- Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa
- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
 - eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
 - Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

HI3 Kansainväliset suhteet (2 op)

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
 - maailmansotien syyt ja seuraukset
 - demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
 - ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat
- Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan
- kylmän sodan supervalta kilpailu ja sen päättyminen
 - dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
 - maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

HI4 Eurooppalainen ihminen (2 op)

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- antiikin kulttuurien yleispiirteet
 - demokratian ja tieteellisen ajattelun synty
 - keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus
- Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen
- tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa
 - reformaatio ja tiedon vallankumous
 - valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen
 - 1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset

Kohti nykyaikaa

- taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen
- tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysuskon ja uhkakuvat
- demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat
- tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen
- sukupuoliroolien murros

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op)

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- tutkimusmenetelmät ja lähteet
 - käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä
- Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
 - kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
 - yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri
- Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
 - Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
 - elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
 - Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla
- Suomi osana Venäjää
- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
 - suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op)

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

HI7 Historian kertaus abeille (2op)

- opintojakson on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville.
- opintojaksojen 1–6 keskeisten sisältöjen kertaus
- annetaan ohjeita yo-kokeeseen valmistautumiseen
- opintojaksolla kirjoitetaan harjoitusesseitä ja pidetään mahdollisesti koe

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

6.13 YHTEISKUNTAOPPI

PAKOLLISET OPINNOT

YH1 Suomalainen yhteiskunta (2 op)

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

YH2 Taloustieto (2 op)

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalina talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op)

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

YH4 Lakitieto (2 op)

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä
- oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuusoikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus
- ympäristöoikeus

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

YH5 Yhteiskuntaopin kertaus abeille (2op)

- opintojakso on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville
- opintojaksojen 1–4 keskeisten sisältöjen kertaus
- annetaan ohjeita yo-kokeeseen valmistautumiseen
- opintojaksolla kirjoitetaan harjoitusesseitä ja pidetään mahdollisesti koe

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S).

6.14 USKONTO

6.14.1 Evankelisuterilainen uskonto

PAKOLLISET OPINNOT

UE1 Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

UE2 Maailmanlaajuinen kristinuskon (2 op)

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisuus ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinuskon ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taoisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodousukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset

- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op)

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

UE6 Uskonto, tiede ja media (2 op)

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

UE7 Uskonnon kertaus evankelisuterilaisen uskonnon kirjoittajille (2 op)

- keskeisten sisältöjen kertaus (opintojaksot UE1–UE6)
- uskonnon ylioppilaskokeen tehtävätyypit ja rakenne

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

6.15 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

PAKOLLISET OPINNOT

ET1 Minä ja hyvä elämä (2 op)

- minuuus, elämäkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

ET2 Minä ja yhteiskunta (2 op)

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäriäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäkatsomukseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastomuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

ET3 Kulttuurit (2 op)

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasismien ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

ET4 Katsomukset (2 op)

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislain kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osaluoiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämäkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

ET5 Uskonnot ja uskonnottomuus (2 op)

- uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määrittäminen ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki
- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomuseriteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

ET6 Tulevaisuus (2 op)

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellisteknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- ihmiskäsitysten ja hyvän elämän ihanteiden mahdollinen muutos: esimerkiksi kyborgit, transhumanismi, geeniteknologia; erilaisia suhtautumistapoja teknologiseen kehitykseen
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastomuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

6.16 PSYKOLOGIA

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

Psykologia tieteenä

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilanetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyyssuomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

PS2 Kehittyvä ihminen (2 op)

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys

- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus

- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen pääarakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

PS4 Tunteet ja mielenterveys (2 op)

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveysongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyyli
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

PS6 Psykologian kertaus psykologian kirjoittajille (2 op)

- keskeisten sisältöjen kertaus (PS1–PS5)
- ylioppilaskokeen rakenne ja tehtävätyypit

Opintojakson arviointi: suoritusmerkintä (S)

6.21 TIETOTEKNIikka

Paikalliset valinnaiset opinnot

AT1 Digitaalinen koeympäristö, 2 op

- antaa opiskelijalle valmiudet käyttää sähköisiä oppimis- ja koeympäristöjä.
- riittävien taitojen omaksuminen digitaalisessa koeympäristössä.
- ratkaisukeinojen tunteminen vikatilanteissa.
- tarvittavien oheislaitteiden hankinta ja käytön opettelu.
- oman kannettavan tietokoneen käynnistäminen koejärjestelmään.
- matemaattisten ohjelmistojen perustaidot.

AT2 Koeympäristön ohjelmat, 2 op

- tavoitteena on saavuttaa riittävät taidot piirto- ja taulukollisten sovellusten ja matemaattisten työvälineohjelmien hallinnassa.
- bittikartta- ja vektorigrafiikkaohjelmistot.
- taulukkolaskentaohjelma.
- matemaattiset työvälineohjelmat.
- muut koejärjestelmän sisältämät sovellukset.

AT3 Ohjelmointi, 2 op

- opiskelija perehtyy ohjelmoinnin alkeisiin jollakin sopivalla ohjelmointikielillä.
- ohjelmointikielen opettelu ja käyttö.
- pienimuotoisten ongelmien ratkaiseminen ohjelmointia käytäen.

LUKIO-OPISKELU

Lohjan lukion aikuislinja on luokaton viisiperiodi-järjestelmää noudattava oppilaitos.

Lukion voi suorittaa lähi- tai etäopiskeluna ja opiskeluaika on yleensä 2-4 vuotta.

Lukuvuosi koostuu viidestä (5) opiskeluperiodista. Lisäksi on 0. periodi elokuussa.

Oppitunteja on neljänä iltana viikossa ma – to ja tunnit alkavat yleensä kello 16.40. Opiskelun voi suorittaa lähi- ja etäopiskeluna.

Jokainen opiskelija rakentaa opinto-ohjelman omien tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan ottaen huomioon oppimäärässä vaadittavat kurssi/opintopistemäärät. Opetussuunnitelman tuntijako koostuu pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista. Opintopisteitä päättötodistukseen pitää olla min. 88. Valmentavia 0-opintojaksoja ei lasketa mukaan kokonaisopintopistemäärään.

Matematiikassa voi opiskella pitkän tai lyhyen oppimäärän. Näistä eroista käytetään kirjainlyhenteitä oppiaineen nimen yhteydessä.

Koko lukion suorittaminen on maksutonta paitsi kirjat ja muut tarvikkeet opiskelijan on hankittava itse. Oppivelvollisille materiaali on pääosin maksutonta.

AINEOPISKELU

Lohjan lukion aikuislinjalla Sinulla on mahdollisuus opiskella yksittäisiä lukiotason opintojaksoja. Lukuvuosi on jaettu viiteen periodiin.

Voit myös opiskella etäopiskeluna tai virtuaalisesti. Aineopiskelu maksaa **12,5 € 1 op:n** opintojakso, **25 € 2 op:n** opintojakso ja **37,50 € 3 op:n** opintojakso. **Enimmäismaksu on 125 €** lukuvuodessa. Tällä enimmäismaksulla voi opiskella lukuvuoden aikana rajoittamattomasti. Opintojaksoista lähetetään maksu kotiosoitteeseen opintojakson alettua. Opiskelija on velvollinen suorittamaan maksun aloitettuaan opintojakson.

PÄIVÄLUKION OPISKELIJA OPINTOJAKSON SUORITTAMINEN YKSITYISESTI

Opintojakson suorittaminen yksityisesti on viimeinen vaihtoehto. Yksityiskuulustelu on mahdollista vain siinä tapauksessa, että

a) saisit ylioppilastutkinnon valmiiksi, mutta tutkinnon valmistuminen riippuu jonkin yksittäisen opintojakson arvosanasta.

b) kyseiselle opintojaksolle osallistuminen normaaliopetuksessa päivälukiossa tai aikuislinjalla ei enää ole mahdollista.

Opettajan kanssa sovitaan koepäivä (ja uusintakoepäivä).

Käy ilmoittautumassa yksityisopiskelijaksi aikuislinjan opinto-ohjaajalle.

Päiväkoulusta siirtyminen

Aikuislukioon kesken opintojen siirtyvä opiskelija ei voi saada aikuislukion päättötodistusta, jollei hän suorita opintoja myös aikuislukiossa. Opiskelijan tulee suorittaa likimain samassa suhteessa aikuislukion opintopisteitä, kuin mitä häneltä puuttuu opintopisteitä päivälukiosta. Aikuislukiot eivät siis anna päättötodistuksia pelkästään päivälukioissa suoritettujen opintojaksojen pohjalta.

Päivälukion pakollisen aineen kaikkien pakollisten opintojaksojen suorituksen katsotaan vastaavan aikuislukion kyseisen aineen pakollisten opintojaksojen suoritusta.

Päivälukiosta aikuislukioon siirtyminen ei ole automaatio. Siihen täytyy olla pätevä syy. Tällainen voi olla esim. opiskelijan päätoiminen työssäkäynti. Jokainen tapaus harkitaan erikseen.

Ammatillinen koulutus (väh. 2,5-vuotinen tutkinto) yo-kirjoituksiin tähtäävä tutkinto

Opiskelijalla suoraan kirjoitusoikeus ja mahdollisuus valita aikuislinjalla opintojaksoja niissä aineissa, joissa aikoo osallistua kirjoituksiin. Osallistumalla mahdollisimman paljon tunneille saavutetaan parhaat tulokset, myös kokeisiin kannattaa osallistua.

Toisen asteen oppilaitoksen opiskelija

Toisen asteen oppilaitosten opiskelijat voivat osallistua aikuislinjan iltaisin järjestettävälle opintojaksolle ja suorittaa halutessaan myös ylioppilastutkinnon. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelija voi suorittaa myös lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkinnon.

Jos opintojakso opiskelijoiden vähyyden vuoksi keskeytyy, eikä koetta järjestetä, maksua ei peritä. Jos jaksosta kuitenkin järjestetään koe osin tai kokonaan itseopiskelun pohjalta, ilmoittautuneet maksavat normaalin maksun. Maksuja ei peritä koko lukion suorittajilta eikä muiden toisen asteen oppilaitosten päätoimisilta opiskelijoilta. Opiskelijaksi voi ilmoittautua koko lukuvuoden ajan.

Yksityiskuulustelu pitää suorittaa hyväksytysti, jotta se siirretään päivälukion suorituksiin.

Kun opettaja on tarkastanut kokeen, hän palauttaa kokeen erikseen sovitulla tavalla. On omalla vastuullasi tarkastaa minkä arvosanan olet saanut. Jos et päässyt kokeesta läpi, ilmoittaudu uusintakuulusteluun viimeistään viikkoa ennen uusintakoepäivää.

Ilmoittamaton poissaolo kokeesta sovittuna päivänä on käytetty suorituskerta. Jos sairastut etkä pääse kokeeseen, ota välittömästi yhteyttä opettajaan.

Yksityisopiskelusta veloitetaan 23,10 euroa opintojaksolta.

Aikuislinjan opiskelija voi vastaavasti anoa oikeutta suorittaa opintojakson päivälukion yksityisopiskelijana.

YLIOPPILASTUTKINTO

Hajauttaminen

Ylioppilastutkinto voidaan suorittaa joko kerralla tai hajautettuna enintään kolmeen peräkkäiseen tutkintokertaan. Kokeet järjestetään kahdesti vuodessa ja molemmat tutkintokerrat ovat samanveroisia. Kokelas voi osallistua kokeisiin opiskeltuaan asianomaisen oppiaineen pakolliset opintojaksot. Osa kokeista voidaan siis suorittaa jo lukion aikana. Koetehtävät laaditaan oppiaineen pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen perusteella. Vieraan kielen lyhyen oppimäärän kokeeseen saa osallistua, kun on opiskellut vähintään kuusi opintopistettä tätä kieltä.

Reaalikoe on nk. ainereaaali. Kokeeseen osallistumiseksi ko. reaaliaineiden pakollisten opintojaksojen on oltava opiskeltuna. Jos aineessa ei ole pakollisia opintoja tai pakollisia opintopisteitä on vain kaksi, **vähintään neljä opintopistettä on oltava opiskeltuna.**

Pakolliset ja valinnaiset kokeet

Kokelaan on kirjallisissa kokeissa suoritettava pakollisena äidinkielen koe sekä neljä koetta seuraavista: ruotsi, matematiikka, vieras kieli ja reaaliaine. Matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraassa kielessä järjestetään vaativuudeltaan kahden tasoiset kokeet. Kokelaan on sisällytettävä tutkintoonsa **vähintään yksi vaativampi koe.** Esim. pitkän matematiikan oppimäärän mukaan opiskellut kokelas ei ole pakotettu pakollisen pitkän matematiikan kokeeseen; hän voi kirjoittaa matematiikassa helpomman tason mukaisen kokeen tai jättää matematiikan kokonaan kirjoittamatta. Samaan tutkintoon voi kuulua vain yksi koe samassa oppiaineessa. Tutkintoa voi myöhemmin täydentää kokeilla, joihin ei ole aikaisemmin osallistunut. Tutkinnon suorittamisen aikana voi suorittaa myös saman oppiaineen eri tason kokeen.

Vain silloin, kun kokelas on hylätty vaativammassa kokeessa, hän voi uusia tämän kokeen suorittamalla helpomman tason kokeen. Tällöin tutkintoon pitää kuitenkin jäädä vähintään yksi vaativampi koe. Näiden viiden pakollisen kokeen lisäksi kokelaalla on oikeus suorittaa ylimääräisiä kokeita. Hylättyä ylimääräistä koetta ei merkitä ylioppilastodistukseen.

Kokelaiden on suoritettava opetusministeriön määräämät ylioppilastutkintomaksut.

Uusinta ja korotukset

Syksystä 2019 alkaen hylätyn kokeen saa uusia kolme kertaa välittömästi kolmen seuraavan tutkintokerran aikana. Jollei kirjoituksia ole tässä ajassa hyväksytysti suoritettu, on kirjoituskokeet kokonaisuudessaan uusittava. Mikäli hylätty pakollinen koe on tullut kompensoiduksi tai hylätty arvosana on annettu ylimääräisessä kokeessa, koetta uusia kokelasta ei katsota hylätyn kokeen uusijaksi, vaan tutkinnon täydentäjäksi. Hylätyn pakollisen kokeen, joka on kompensoitu sekä hylätyn ylimääräisen kokeen saa uusia kaksi kertaa ilman aikarajaa.

Hyväksytyn kokeen saa niin monta kertaa kuin haluaa ilman aikarajoitusta. Ylioppilastutkintoa voidaan myös jäl-

keenpäin täydentää ilman kokeiden lukumäärälle asetettavia rajoituksia. Hyväksytyn kokeen uusija tai tutkinnon täydentäjä saa erillisen todistuksen.

Arvostelu

Opettaja (tai kokelas opettajan kautta) voi puolen vuoden kuluessa tulosten julkistamisesta pyytää suorituksen arvosteluperusteita. Jos lautakunnan ilmoittama koetulos vaikuttaa virheelliseltä, rehtori tai opettaja voi esittää tarkistuspyynnön.

Jos kokelas on tyytymätön arvosteluun, hän voi kirjallisesti pyytää tarkistusarvostelun suorittamista. Hakemuksesta tulee ilmetä, mitä koetta ja kokeen osaa pyyntö koskee sekä kokelaan nimi, lukio, jossa hän on kokeen suorittanut, kokelaan osoite ja pankkiyhteys. Tarkistusarvostelun hakeminen maksaa tällä hetkellä 50 € kokeelta. Maksu palautetaan, jos arvostelu muuttuu.

Kokelas voi pyytää koesuorituksensa nähtäväksi lautakunnan kansliassa ennalta sovittuna aikana. Koesuorituksesta voi myös pyytää lähetettäväksi kopion (25 € / koe). Tämä voi tapahtua n. kuukauden kuluttua tulosten valmistumisesta. Koesuorituksia säilytetään 1½ vuotta.

Erillisjärjestelyjen hakeminen

Mikäli kokelaalla on lukihäiriö tai sairaus, vika tai vamma, joka saattaa haitata ylioppilaskoesuoritusta, kokelas voi hakea erityisjärjestelyä. Erityisjärjestelyä haetaan kevään tutkinnon osalta viimeistään 30.11. ja syksyn tutkinnon osalta 30.4. mennessä. Tarkempia tietoja saa ylioppilastutkintolautakunnan kotisivuilta os. www.ylioppilastutkinto.fi.

Ilmoittautuminen ja maksut

Kevään kirjoituksiin on ilmoittauduttava viimeistään 1.12. ja syksyn kirjoituksiin viimeistään 5.6.

Ilmoittautuminen on sitova.

Ylioppilastutkinnon maksut: 34 €/ainesuoritus. Kokelaille lähetetään lasku kotiosoitteeseen ennen tutkintoa.

Oppivelvollisille ovat viisi ensimmäistä koetta maksuttomia.

Infot

Kokelaille järjestetään tiedotustilaisuus ennen kirjoituksia, jossa jaetaan ohjeita kirjoituksien järjestelyistä.

Katso myös Ylioppilastutkintolautakunnan kotisivut www.ylioppilastutkinto.fi.

Tutustu ehdottomasti läppäriin vähimmäismäärittelyyn YTL:n nettisivulta ennen laitteen hankkimista:

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/tutkinnon-toimeenpano/maaraykset-ja-ohjeet/yleiset-maaraykset-ja-ohjeet/liite-2-kokelaan>

AIKUISLUKION KÄSITTEITÄ

Aikaisemmat opinnot

Aikaisempien opintojen arvosanoja voidaan opiskelijan pyynnöstä siirtää opintosuorituksiin, jos ne tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään vastaavat kyseistä aikuislinjan opintojaksoa. Muualla loppuun suoritettu oppimäärä lukioaineessa voidaan siirtää sellaisenaan. Arvosanojen siirroista päättää rehtori.

Aineopiskelija

Opiskelija, joka suorittaa vain yksittäisiä opintojaksoja. Opiskelija saa todistuksen suoritetuista opinnoista.

Arvostelu

Aikuislinjan arvostelussa noudatetaan lukioasetuksen (810/98) 6 - 9 §:n säännöksiä ja niihin perustuvia koulun opetussuunnitelman määräyksiä. Muualla lukioissa suoritettut opinnot hyväksiluetaan.

Eroaminen

Koulusta eroaminen on ilmoitettava välittömästi opintotoimistoon. Samalla voi pyytää todistuksen suorituista opinnoista.

Etenemiseste

Opintojaksosta saatu hylätty arvosana ei estä opiskelua seuraavilla aineen opintojaksoilla. Hylättyjä arvosanoja voi korottaa myöhemmin.

Hajautettu ylioppilastutkinto

Ylioppilastutkinnon hajautetusti kirjoittavat ilmoittautuvat jokaiseen tutkintoon erikseen määräaikaan mennessä.

Ilmoittautuminen opintojaksolle

Opintojakson ALKAESSA opiskelija ilmoittautuu opintojaksolle joko läsnäolevana tai pyytää tenttioikeutta. **Jos opiskelija ei pääse ensimmäisille tunneille, (erityisesti valtakunnallisissa ja paikallisissa valinnaisissa opintojaksoissa) on ilmoitettava opettajalle esim. wilmassa tai sähköpostilla, että on tulossa opintojaksolle.** Muutoin opintojakso voi peruuntua aiheettomasti. **Ilmoittautuminen pyydetään suorittamaan Wilman kautta.**

Periodi

Lukuvuosi on jaettu viiteen opiskeluperiodiin. **Elokuussa on lisäksi 0. periodi**, jossa ovat lukio-opiskeluun valmentavat 0-opintojaksot matematiikassa, englannissa ja ruotsissa opinnot aloittaville sekä valinnaiset opintojaksot matematiikassa, ruotsissa, äidinkiessä ja englannissa lähinnä kolmatta vuotta aloittaville ja syksyllä kirjoittaville.

Koeviikko

Periodin lopussa on koeviikko, jonka lopussa pidetään ao. periodin opintojaksojen loppukokeet. Koeviikolla ei ole muuta opetusta, jos koe pidetään. Mikäli koetta ei järjestetä, pidetään ko. opintojakson oppitunnit.

Kokeet

Kokeet alkavat kello 16.40 ja päättyvät 20.00. Kokeesta saa poistua aikaisintaan 17.40. Jos sinulla on kaksi koetta samana päivänä, voit jatkaa tuntia pidempään.

Kokeiden palautus

Paperikokeet palautetaan opettajan ilmoittamalla tavalla. Sähköiset kokeet palautetaan sähköisen järjestelmän kautta.

Korotuskuulustelut (ns. tentit)

Ylioppilaskirjoitusten yhteydessä pidetään erilliset korotuskuulustelut ennen tai jälkeen kirjoitusten. Nämä tentit ovat opiskelijalle vapaaehtoisia ja vaikuttavat vain päättötodistukseen.

Kuulustelu kestää yleensä enintään kolme tuntia. Kuulustelu koskee **aineen koko oppimäärää**, mutta sitä voidaan tarpeen mukaan myös painottaa siten, että joidenkin opintojaksojen osuus on kuulustelussa muita laajempi. Jos kuulustelua tällä tavoin painotetaan, tulee opiskelijoille tehdä etukäteen selväksi, millainen painotus kuulustelussa on. Opiskelijalle korotuskuulustelut ovat vapaaehtoisia, ja niillä voi korottaa päättötodistuksen arvosanaa. Kuulustelu arvostellaan yleisiä arvosteluperiaatteita noudattaen. Hyväksytyt suoritus siis edellyttää vähintään arvosanaa viisi. Kuulustelua ei yleensä saa uusia.

Koulutyön päättyessä annettu arvosana voi muuttua vain, mikäli opiskelija korotuskuulustelussa on osoittanut **parempaa osaamista**. Ylioppilastutkinnon suorittaja ei siis voi korottaa yo-kirjoitusohjelmaansa kuuluvan oppiaineen yksittäisten opintojaksojen hyväksytyjä suorituksia tenttikauden alettua. Siis kevään kirjoittajien on halutessaan mahdollisuus korottaa jonkin kevään kirjoituksiin kuuluvan oppiaineen yksittäisen opintojakson hyväksytyä arvosanaa viimeistään 3. periodin lopussa ja syksyn kirjoittajien 5. periodin lopussa. Jonkin aineen arvosanaa sen sijaan voi korottaa ennen kirjoituksia järjestettävissä vapaaehtoisissa korotuskuulusteluissa tai yksityisopiskelijana erillisessä kokeessa. Tällöin on tentittävä aineen koko oppimäärä. Suorituksesta annetaan todistus, joka huomioidaan mm. yhteisvalinnassa. Mikäli uusintakoe suoritetaan viimeistään neljä viikkoa ennen ylioppilastutkintoa, niin uusinnan arvosana voidaan ottaa varsinaiseen päättötodistukseen. Ilmoittautuminen näihin erillisiin kokeisiin on tehtävä koulun toimistoon.

Opintojaksojen suoritusjärjestys

Äidinkielen ja kirjallisuuden, kielten ja matematiikan opintojaksot suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä. Muissa aineissa järjestyksestä voi yleensä poiketa. Järjestyksestä poikkeamiset sovitaan opettajan kanssa.

Opintojakson arvostelu

Opetukseen osallistuminen on osa opintojakson suorittamista. Arvosteltavan opintojakson lopussa on yleensä loppukoe. Opintojaksot arvostellaan toisistaan riippumatta. Valtakunnalliset opintojaksot arvostellaan lukioasetuksen 6 §:ssä säädetyin arvosanoin (4 - 10). Paikalliset opintojaksot arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Lukujärjestys

Kullekin periodille tehdään opintojaksoista lukujärjestys. Opiskelijat valitsevat työpäivänsä oppitunnit tältä tarjottimelta.

Lukuvuosi

1.8. - 31.7.

Luokattomuus

Eteneminen oppiaineissa tapahtuu opintojaksoittain. Etenemismuutoksia voi säädellä. Luokalle ei voi jäädä, koska luokkia ei ole. Opiskelijan on pidettävä itse huoli opintojensa etenemisestä.

Opetukseen osallistuminen

Jos opiskelija on poissa opintojaksolta yli neljä kaksikokousta syytä ilmoittamatta eikä ole pyytänyt tenttioikeutta, häneltä voidaan evätä oikeus osallistua loppukokeeseen. Vieraiden kielten ja toisen kotimaisen suullisen opintojakson suorittaminen vaatii läsnäolon. Etäopintojakson lähitunneilta opiskelija voi olla enintään yhden kerran poissa.

Oppiaineen arviointi

- 1) **Kaikkien oppiaineen pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten** opintojaksojen suoritukset ovat mukana päättöarvosanassa. Paikalliset opintojaksot voivat korottaa päättöarvosanaa opetussuunnitelmassa mainitulla tavalla.
- 2) Vähintään 2/3 oppiaineen kaikista pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen suoritetuista opintopisteistä on oltava hyväksytyjä.
- 3) Hylättyä paikallista opintojaksoa ei lueta suorituksi opinnoksi eli siitä ei saa opintopisteitä.
- 4) **Mikäli opiskelija pyytää**, hän on oikeutettu saamaan **suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan** suorittama oppimäärä käsittää **vain kaksi opintopistettä** sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain neljä opintopistettä.

Opintojen keskeytys

Opiskelija, joka ilman lupaa on ollut osallistumatta opintoihin kahden periodin aikana, **poistetaan koulun kirjoista**. Opiskelija voi kuitenkin ilmoittautua myöhemmin uudelleen. Opiskelun lopettamisesta tai tilapäisestä keskeyttämisestä pyydetään ilmoittamaan opintotoimistoon.

Opinto-ohjaus

Jokaisen varsinaisen opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluu vapaaehtoisena opinto-ohjausta.

Tavoitteena on auttaa opiskelijaa suunnittelemaan itselleen parhaiten soveltuva opinto-ohjelma lukio-opintojen suorittamiseksi. Opiskelijan tulee saada selkeä käsitys opintojen kokonaisvaatimuksista.

Ilmoittautumisen yhteydessä ja myöhemmin opintojen eri vaiheissa oppilasta ohjataan ja tuetaan, esimerkiksi henkilökohtainen ohjaus, kaikille yhteiset info-tilaisuudet ja perehdytys ylioppilastutkintoon.

Opiskelijan on aina mahdollista tulla toimistoon keskustelemaan, soittaa tai lähettää sähköpostia opintoihin liittyvistä asioista. Mikäli opiskelija haluaa keskustella pidempään, hänen on hyvä varata aika etukäteen.

Opiskelijakortti

Aikuislinjan toimistossa on kustakin opiskelijasta pidettävä lomake, johon merkitään henkilötiedot, opintoluohjelma ja arvosanat. Jos opiskelijan henkilötietoihin tulee muutoksia opiskeluaikana, toivomme että kukin ilmoittaisi niistä toimistoon tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi.

Opiskelusuunnitelmien muutos

Opintojen nopeutuksesta ja valintojen muuttamisesta on aina syytä neuvotella opinto-ohjaajan kanssa.

Moodle

Verkko-opiskeluympäristö, joka sisältää opintojaksokohtaista materiaalia. Kirjautumista varten tarvittavat vastuuopettajan luoman tunnuksen ja salasanan.

Pedanet

Koulun kotisivu sijaitsee Pedanetissa. Pedanet on lisäksi Moodlen kaltainen opiskeluympäristö, johon opiskelija itse luo oman tunnuksensa. Profiilikuvaksi kannattaa laittaa kukka tms. josta luodun tunnuksen erottaa muista samannimisistä suomalaisista.

Oppimäärän suorittaminen ja arvostelu

Oppimäärä arvostellaan, kun opiskelijan opinto-ohjelman mukainen aineen oppimäärä on suoritettu. Numeroarvosanoin arvostellaan kaikki yhteiset oppiaineet ja psykologia, mikäli opiskelija on suorittanut siinä vähintään neljä opintopistettä sekä valinnaiset vieraat kielet, mikäli opiskelija on suorittanut niissä vähintään kuusi opintopistettä.

Koulutyön päättyessä annettu arvosana voi muuttua vain, mikäli opiskelija korotuskuulustelussa on osoittanut parempaa osaamista. Ylioppilastutkinnon suorittaja ei siis voi korottaa yo-kirjoitusohjelmaansa kuuluvan oppiaineen yksittäisten opintojaksojen hyväksytyjä suorituksia tenttikauden alettua. Siis kevään kirjoittajien on halutessaan mahdollisuus korottaa jonkin kevään kirjoituksiin kuuluvan oppiaineen yksittäisen opintojakson hyväksytyä arvosanaa viimeistään 3. periodin lopussa ja syksyn kirjoittajien 5. periodin lopussa. Nämä aikarajat koskevat kaikkien aineiden hyväksytyjä opintojaksoja niillä opiskelijoilla, jotka ovat ilmoittautuneet kaikkiin viiteen pakolliseen kokeeseen ylioppilastutkinnossa.

Hylättyjä arvosanoja voi sen sijaan korottaa sekä suorittaa valtakunnallisia ja paikallisia valinnaisia opintojaksoja todistusten sallimissa aikarajoissa. Jonkin aineen arvosanaa sen sijaan voi korottaa ennen kirjoituksia järjestettävissä vapaaehtoisissa korotuskuulusteluissa tai yksityisopiskelijana erillisessä kokeessa. Tällöin on tentittävä aineen koko oppimäärä. Suorituksesta annetaan todistus, joka huomioidaan mm. yhteisvalinnassa. Mikäli uusintakoe suoritetaan viimeistään neljä viikkoa ennen ylioppilasjuhlaa, niin uusinnan arvosana voidaan ottaa varsinaiseen päättötodistukseen. Ilmoittautuminen näihin erillisiin kokeisiin on tehtävä koulun toimistoon.

Oppitunti

1 h = 40 minuuttia kestävä opetusrupeama.

Pedonet

Koulun kotisivu on Pedanetissa, sieltä löydät myös opettajien oppiainesivuja, kalenterin, linkkejä, oppaita ym.

Poissaolo

Jos opiskelija joutuu olemaan pätevästä syystä poissa kokeesta, mutta on opiskellut opintojakson, hän voi asiasta opettajalle ilmoittamalla säilyttää oikeuden kahteen tenttikertaan. Opettaja merkitsee tällöin kokeesta ns. O-merkinnän (=opiskeltu opintojakso). Tällöin hän voi osallistua seuraavaan vastaavan opintojakson kokeeseen tai rästikokeeseen.

Päättöarvosana

Oppiaineen päättöarvosanan saamiseksi on hyväksytyjä opintopisteitä oltava vähintään 2/3 opiskelijan opinto-ohjelman mukaisesta oppimäärästä.

Päättötodistus

Opiskelijan suoritettua kaikki yhteiset pakolliset opintojaksot ja riittävän määrän valinnaisia opintojaksoja tuntijaon ehtojen mukaisesti hänelle kirjoitetaan pyynnöstä päättötodistus. Päättötodistusta ei yleensä voi uusua, sitä voi täydentää erillisillä suoritustodistuksilla.

Lukion päättötodistuksen arvosanat määrätään ottaen huomioon opiskelijan suorittamien opintojaksojen ja korotuskuulustelujen arvosanat. Päättötodistuksen saamisen edellytyksenä on myös, että opiskelija on osallistunut määrättyyn määrään tuntijaon sisältämiä opintojaksoja.

Opiskelija on pyydettyessä oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän (S) sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää enintään yhden kurssin tai 2 opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää enintään kaksi kurssia tai 4 opintopistettä.

Opiskelija voi opintojen päättövaiheessa pyytää valtakunnallisen valinnaisen opintojakson hylätyn arvosanan (4) muuttamista M-merkinnäksi (=mitätöinti). Tällöin opintopistemäärä muuttuu pienemmäksi. Kokonaisopintopistemäärän pitää olla kuitenkin vähintään 88 opintopistettä. Mitätöinti koskee vain LOPS2021 mukaan opiskelevia opiskelijoita.

Rästitentti eli uusintakoe

Rästitenttejä järjestetään yhden kerran periodin aikana. Rästitenttiin osallistuminen edellyttää sähköistä ilmoittautumista Wilmassa, kohdassa tentit. Ilmoittautuminen pitää tehdä **viimeistään viikkoa ennen koepäivää**.

Tenttilupa

Opintojakson voi suorittaa opettajan harkinnan mukaan opetukseen osallistumatta (ns. T-merkintä eli tenttilupa), jos pyytää tätä oikeutta opintojakson pitäjältä. Opettaja ilmoittaa oppilaalle mahdolliset lisälukemiset ja lisätehtävät. Kokeessa oppilaalla voi tällöin olla lisätehtäviä tai kokonaan eri tehtävät. **Huom. Pelkkä Wilman kautta opintojaksolle ilmoittautuminen ei anna kokeeseen osallistumisoikeutta. Opiskelijan tulee osallistua opetukseen tai sopia asia opettajan kanssa.**

Todistus suoritetuista opinnoista

Aikuislinjan opiskelijalle kirjoitetaan pyydettyessä todistus siihen asti suoritetuista opinnoista työnantajalle tai muille oppilaitoksille esitettäväksi tai erotodistus opiskelijan lopetettua aikuislinjan opintonsa jostakin syystä kesken.

Tukiopetus

Tarkoitettu käytettäväksi opiskelun tukemiseen esim. välttämättömien poissaolojen aiheuttamien haittojen vähentämiseen.

Uusintakuulustelut

Opiskelijalla, joka on ollut poissa loppukokeesta tai jonka suoritusta ei ole hyväksytty, on oikeus **kerran** osallistua järjestettävään uusintakuulusteluun seuraamatta ko. opintojakson opetusta. Opettajalla on oikeus tarvittaessa myöntää lisäyrityskerta harkintansa mukaan. Jos joutuu olemaan pätevistä syistä poissa kokeesta, sitä ei lasketa suorituskerraksi. On oikeus opetusta seuraamatta kerran suorittaa uudelleen kaikkien aineiden oppimäärien hyväksytyjen opintojaksojen kokeita. Päätötodistuksen arvosanaa määrätessä otetaan parempi suoritus huomioon.

Valinnaiset oppiaineet

Opetussuunnitelmaan sisältyy opiskelijalle valinnaisia oppiaineita, joita toteutetaan resurssien sallimissa rajoissa.

Valmentavat opintojaksot (ns. 0-opintojaksot)

Opintojaksoja järjestetään opintojen alkaessa englannin ja ruotsin kielessä sekä matematiikassa lukio-opintojen tukemiseksi. Nämä ovat vapaaehtoisia. Niistä ei anneta numeroarvosanaa eikä niitä voi lukea miniopintopistemäärään.

Verkko-opiskelu

Etäopiskelijalle on verkossa runsaasti oppimateriaaleja opintojaksoista. Opiskelija voi tietyissä tapauksissa suorittaa opinnot kokonaan virtuaalisesti.

Wilma

Wilma on WWW-liittymä Primus-kouluhallintojärjestelmään. Opiskelija voi Wilmassa tehdä kurssivalintoja ja tulostaa esimerkiksi opintorekisteriotteen. Opintojaksoille **ilmoittautumiset pyydetään tekemään Wilman kautta.**

Voidaksesi käyttää Wilmaa, tarvitset käyttäjätunnuksen ja salasanan - nämä saat aikuislukion toimistolta. Opastamme tarvittaessa sinua sovelluksen käytössä.

Välitunti

Kaksoistuntien välillä on yleensä 10 minuutin tauko.

Ylioppilaskirjoitukset

Lukion aikuislinjan opiskelijalla on oikeus osallistua ylioppilastutkintolautakunnan järjestämiin ylioppilaskirjoituksiin, jos ilmoittautumispäivänä ei ole mitään estettä päätötodistuksen saamiseen kirjoitusten yhteydessä. Ylioppilaskirjoitukset ovat täysin erillinen tutkintosarja, joka toteutetaan koulun tiloissa ja valvonnassa.

Ylioppilastutkintomaksu

Tutkintomaksut maksetaan kotiin tulevalla pankkisiirrolla. **Ilmoittautuminen on sitova.**

Ylioppilastutkintotodistus

Hyväksytyyn ylioppilastutkintotodistuksen saa vain määrätyt oppiaineet suoritettuaan päätötodistuksen saamisen yhteydessä. Lukion päätötodistuksen voi saada ilman hyväksytyä ylioppilastutkintotodistustakin. Ammatillisen tutkinnon pohjalta kirjoittavat saavat ylioppilastutkintotodistuksen suoritettuaan ammatillisen päätötodistuksen.

MENESTYSTÄ OPINTOIHISI!

Lohjan lukion aikuislinja

OPPIMATERIAALIT

oppiaine	opintojaksot	kustantaja - kirja
biologia	BI1 BI2 BI3 BI4 BI5 BI6 BI7 BI8 BI9	<p>BIOS 1 Elämä ja evoluutio (Sanoma Pro, LOPS 2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>BIOS 2 Ekologian perusteet (Sanoma Pro, LOPS 2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>BIOS 3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (Sanoma Pro, LOPS 2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>BIOS 4 Solu ja perinnöllisyys (Sanoma Pro, LOPS 2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>BIOS 5 Ihmisen biologia (Sanoma Pro, LOPS 2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>BIOS 6 Biotekniikka ja sen sovellukset (Sanoma Pro, LOPS 2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>Ei oppikirjaa Ei oppikirjaa Bios Kertaus (Sanoma Pro, LOPS 2021) Saatavilla vain digikirja</p>
elämäntutkimustieto	ET1 ET2 ET3 ET4 ET5 ET6	<p>ET1 - Minä ja hyvä elämä (Studeo, LOPS 2021).</p> <p>ET2 - Minä ja yhteiskunta (Studeo, LOPS 2021)</p> <p>ET3 - Kulttuurit (Studeo, LOPS 2021)</p> <p>ET4 - Katsomukset (Studeo, LOPS 2021)</p> <p>ET5 - Uskonnot ja uskonnottomuus (Studeo, LOPS 2021)</p> <p>ET6 - Tulevaisuus (Studeo, LOPS2021)</p>
englanti	ENA0 ENA1 ENA2 ENA3 ENA4 ENA5 ENA6 ENA7 ENA8 ENA9 ENA10 ENA11 ENA12 ENA13 ENA14	<p>Elements Basics (Sanoma Pro, LOPS21) Digikirja</p> <p>Elements 1-2 (Sanoma Pro, LOPS21) Painettu kirja [Texts and Exercises] tai Digikirja</p> <p>Elements 1-2 (Sanoma Pro, LOPS21) Painettu kirja [Texts and Exercises] tai Digikirja</p> <p>Elements 3 (Sanoma Pro, LOPS21) Painettu kirja [Texts and Exercises] tai Digikirja</p> <p>Elements 4 (Sanoma Pro, LOPS21) Painettu kirja [Texts and Exercises] tai Digikirja</p> <p>Elements 5 (Sanoma Pro, LOPS21) Painettu kirja [Texts and Exercises] tai Digikirja</p> <p>Elements 6 (Sanoma Pro, LOPS21) Painettu kirja [Texts and Exercises] tai Digikirja</p> <p>Elements 7 (Sanoma Pro, LOPS21) Painettu kirja [Texts and Exercises] tai Digikirja</p> <p>Elements 8 (Sanoma Pro, LOPS21) Painettu kirja [Texts and Exercises] tai Digikirja</p> <p>Elements Yo-kertausmoduuli (SanomaPro, LOPS21) Digikirja</p> <p>Opettajan oma materiaali Opettajan oma materiaali Elements Yo-kertausmoduuli (SanomaPro, LOPS21) Digikirja Opettajan oma materiaali + Suositellaan kielioppikirjan ostamista, esim. Grammar Rules! (Otava) Opettajan oma materiaali + Suositellaan kielioppikirjan ostamista, esim. Grammar Rules! (Otava)</p>
italia	IAB31 IAB32 IAB33 IAB34 IAB35	<p>Bella Vista 1 (Sanoma Pro, LOPS21) printti</p> <p>Bella Vista 1 (Sanoma Pro, LOPS21) printti</p> <p>Bella Vista 1 (Sanoma Pro, LOPS21) printti</p> <p>Bella Vista 2 (Sanoma Pro, LOPS21) printti</p> <p>Bella Vista 2 (Sanoma Pro, LOPS21) printti</p>
filosofia	FI1 FI2 FI3 FI4 FI5	<p>Johdatus filosofiseen ajatteluun (Studeo, LOPS 2021)</p> <p>Etiikka (Studeo, LOPS 2021)</p> <p>Yhteiskuntafilosofia (Studeo, LOPS 2021)</p> <p>Totuus (Studeo, LOPS 2021)</p> <p>ilmoitetaan myöhemmin</p>
fysiikka	FY1 FY2 FY3 FY4 FY5 FY6 FY7 FY8 FY9 FY10	<p>Fysiikka FY1 Fysiikka luonnontieteenä (SanomaPro, LOPS 2021)</p> <p>Fysiikka FY2 Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (SanomaPro, LOPS 2021)</p> <p>Fysiikka FY3 Energia ja lämpö (SanomaPro, LOPS 2021)</p> <p>Fysiikka FY4 Voima ja liike (SanomaPro, LOPS 2021)</p> <p>Fysiikka FY5 Jaksollinen liike ja aallot (SanomaPro, LOPS 2021)</p> <p>Fysiikka FY6 Sähkö (SanomaPro, LOPS2021)</p> <p>Fysiikka FY7 Sähkömagnetismi ja valo (SanomaPro, LOPS2021)</p> <p>Fysiikka FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen (SanomaPro, LOPS2021)</p> <p>Ilmoitetaan kurssilla Ilmoitetaan kurssilla</p>
historia	HI1 HI2 HI3 HI4 HI5 HI6 HI7	<p>Forum historia 1. (Otava, LOPS2021)</p> <p>Forum historia 3 (Otava, LOPS2021)</p> <p>Forum historia 2 (Otava, LOPS2021)</p> <p>Forum historia 4 (Otava, LOPS2021)</p> <p>Forum historia 5 (Otava, LOPS2021)</p> <p>Forum historia 6 (Otava, LOPS2021)</p> <p>Forum Historia Kertaus (Otava, LOPS2021)</p>
kemia	KE1 KE2 KE3 KE4 KE5 KE6 KE7	<p>Sidos Ke1 Kemia ja minä, SanomaPro (LOPS21) digi + kirja</p> <p>Sidos Ke2 Kemia ja kestävä tulevaisuus, SanomaPro (LOPS21) digi + kirja</p> <p>Sidos Ke3 Molekyylit ja mallit SanomaPro (LOPS21) digi + kirja</p> <p>Mooli 4 Kemiallinen reaktio (Otava, LOPS2021)</p> <p>Mooli 5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (Otava, LOPS2021)</p> <p>Mooli 6 Kemiallinen tasapaino (Otava, LOPS2021)</p> <p>Ilmoitetaan kurssilla</p>
maantiede	GE1 GE2 GE3 GE4 GE5 GE6 GE7	<p>GEOS1 Maailma muutoksessa (Sanoma Pro, LOPS2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>GEOS2 Sininen planeetta (Sanoma Pro, LOPS2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>GEOS3 Yhteinen maailma (Sanoma Pro, LOPS2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>GEOS4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (Sanoma Pro, LOPS2021) Suositellaan digikirjaa</p> <p>Ei oppikirjaa Ei oppikirjaa GEOS kertaus (Sanoma Pro, LOPS2021) Saatavilla vain digikirja</p>

matematiikka, lyhyt	MAY0 MAY1L MAB2 MAB3 MAB4 MAB5 MAB6 MAB7 MAB8 MAB9 MAB10	Ei oppikirjaa Unioni 1 (SanomaPro, LOPS 2021) Digikirja Moodi Lyhyt matematiikka 2 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Lyhyt matematiikka 3 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Lyhyt matematiikka 4 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Lyhyt matematiikka 5 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Lyhyt matematiikka 6 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Lyhyt matematiikka 7 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Lyhyt matematiikka 8 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Lyhyt matematiikka 9 (SanomaPro, Lops 2021) Ilmoitetaan kurssin aikana
matematiikka, pitkä	MAY0 MAY1P MAA2 MAA3 MAA4 MAA5 MAA6 MAA7 MAA8 MAA9 MAA10 MAA11 MAA12 MAA13	Ei oppikirjaa Unioni 1 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Pitkä matematiikka 2 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Pitkä matematiikka 3 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Pitkä matematiikka 4 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Pitkä matematiikka 5 (SanomaPro, LOPS 2021) Moodi Pitkä matematiikka 6 (SanomaPro, LOPS2021) Moodi Pitkä matematiikka 7 (SanomaPro, LOPS2021) Moodi Pitkä matematiikka 8 (SanomaPro, LOPS2021) Moodi Pitkä matematiikka 9 (SanomaPro, LOPS2021) Moodi Pitkä matematiikka10 (SanomaPro, LOPS2021) Moodi Pitkä matematiikka 11 (SanomaPro, LOPS2021) Moodi Pitkä matematiikka 12 (SanomaPro, LOPS2021) Ilmoitetaan kurssin aikana
psykologia	PS1 PS2 PS3 PS4 PS5 PS6	Oivallus 1 (Otava, LOPS2021) Oivallus 2 (Otava, LOPS2021) Oivallus 3 (Otava, LOPS2021) Oivallus 4 (Otava, LOPS2021) Oivallus 5 (Otava, LOPS2021) Psykologian kertaus (Studeo, LOPS 2021)
ranska	RAB31 RAB32 RAB33 RAB34 RAB35	Le Nouvel Escalier 1 (SanomaPro, LOPS21) vain Digikirja Le Nouvel Escalier 1 (SanomaPro, LOPS21) vain Digikirja Le Nouvel Escalier 2 (SanomaPro, LOPS21) vain Digikirja Le Nouvel Escalier 2 (SanomaPro, LOPS21) vain Digikirja Le Nouvel Escalier 3 (SanomaPro, LOPS21) vain Digikirja
ruotsi	RUB11 RUB12 RUB13 RUB14 RUB15 RUB16 RUB17 RUB18 RUB19 RUB110 RUB111 RUB112 RUB113	Fokus 1-2 (Otava, LOPS2021) Digikirja tai painettu kirja Fokus 1-2 (Otava, LOPS2021) Digikirja tai painettu kirja Fokus 3 (Otava, LOPS2021) Digikirja tai painettu kirja Fokus 4 (Otava, LOPS2021) Digikirja tai painettu kirja Fokus 5 (Otava, LOPS2021) Digikirja tai painettu kirja Gilla 6 (SanomaPro) Fokus 7 (Otava, LOPS2021) Digikirja tai painettu kirja Fokus 6 (Otava, LOPS2021) Digikirja tai painettu kirja Fokus Abi (Otava, LOPS2021) vain Digikirja Fokus Abi (Otava, LOPS2021) vain Digikirja Galleri Grammatik (Otava, LOPS2016) vain printti Katapult 4 (SanomaPro) Materiaali sovitaan kurssin alkaessa
saksa	SAB31 SAB32	Magazin.de 1 (Otava, LOPS2021) Magazin.de 2 (Otava, LOPS2021)
tietotekniikka	AT1 AT2 AT3	Ei oppikirjaa Ei oppikirjaa Ei oppikirjaa
uskonto	UE1 UE2 UE3 UE4 UE5 UE6 UE7	Lumo 1, Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (Otava, LOPS2021) Lumo 2, Maailmanlaajuinen kristinuskon (Otava, LOPS2021) Lumo 3, Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (Otava, LOPS2021) Uusi arkki 4, Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (Edita, LOPS2021) Uusi arkki 5-6, Uskonto, taide, populaarikulttuuri, tiede ja media (Edita, LOPS2021) Uusi arkki 5-6, Uskonto, taide, populaarikulttuuri, tiede ja media (Edita, LOPS2021) Uskonnon kertaus (Studeo, LOPS 2021)
yhteiskuntaoppi	YH1 YH2 YH3 YH4 YH5	Kanta 1. Suomalainen yhteiskunta (Sanomapro) Painettu tai digikirja Kanta 2. Taloustieto (Sanomapro) Painettu tai digikirja Kanta 3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (Sanomapro) Painettu tai digikirja Kanta 4. Lakitieto (Sanomapro) Painettu tai digikirja Kanta. Yhteiskuntaopin kertauskirja (Sanomapro) digikirja
äidinkieli ja kirjallisuus	Äi1 Äi2 Äi3 Äi4 Äi5 Äi6 Äi7 Äi8 Äi12	Äi1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (Studeo, LOPS2021) Digikirja Äi2 Kieli- ja tekstintietoisuus (Studeo, LOPS2021) Digikirja Äi3 Vuorovaikutus 1 (Studeo, LOPS2021) Digikirja Äi4 Kirjallisuus 1 (Studeo, LOPS2021) Digikirja Äi5 Tekstien tulkinta 1 (Studeo, LOPS2021) Digikirja Äi6 Kirjoittaminen 1 (Studeo, LOPS2021) Digikirja Äi7 Vuorovaikutus 2 (Studeo, LOPS2021) Digikirja Äi8 Kirjallisuus 2 (Studeo, LOPS2021) Digikirja Äi6 Kirjoittaminen 1 (Studeo, LOPS2021) Digikirja